

**Jak zaplanować i skutecznie zorganizować
pracę w żłobku, klubie dziecięcym
lub u dziennego opiekuna dziecka
aby była zgodna ze standardami opieki
i wspierała rozwój dzieci**

Iwona Zarębska

Wrocław 2026

Notka o autorce.

Iwona Zarębska – magister pedagogiki specjalnej, nauczyciel dyplomowany; wieloletnie doświadczenie zawodowe w kształceniu dzieci, młodzieży i dorosłych; wieloletni nauczyciel praktycznych i teoretycznych przedmiotów zawodowych w publicznej szkole policealnej we Wrocławiu, kształcącej w zawodach o profilu społeczno-medycznym, na takich kierunkach kształcenia zawodowego jak: **opiekunka dziecięca**, terapeuta zajęciowy, technik masażysta, opiekun medyczny, opiekun w domu pomocy społecznej, opiekunka środowiskowa; **autorka i współautorka szkolnych programów nauczania do kształcenia w zawodach opiekunka dziecięca**, opiekun medyczny, opiekun w domu pomocy społecznej w SPSS we Wrocławiu; były nauczyciel akademicki w byłym KPSS we Wrocławiu; od 2011 roku prowadzi ośrodek szkoleniowy specjalizujący się w szkoleniach dla pracowników zawodów sfery społecznej i edukacyjnej; **autorka materiałów szkoleniowych dla opiekunów dzieci oraz poradnika „Być opiekunem dziecka”**. Była nauczycielka-wychowawca świetlicy szkolnej w SP 104 wchodzącej w skład Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 11 we Wrocławiu; były wykładowca akademicki na Uniwersytecie Wrocławskim na kierunku pedagogika specjalna.

Pomysłodawczyni i główna organizatorka corocznej Dolnośląskiej Otwartej Konferencji Szkoleniowej o opiece nad dziećmi organizowanej od 2023 roku we Wrocławiu

Kwalifikacje formalne – wykształcenie wyższe magisterskie w zakresie pedagogiki specjalnej; kurs kwalifikacyjny w zakresie terapii pedagogicznej; studia podyplomowe w zakresie organizacji i zarządzania oświatą, zarządzania zasobami ludzkimi, nauczania historii; kurs doskonalący w zakresie nauczyciel – doradca zawodowy; pierwszy stopień kursu kwalifikacyjnego archiwistyczno-kancelaryjnego, liczne doskonalące szkolenia specjalistyczne w zakresie udzielania wsparcia dzieciom z różnego rodzaju dysfunkcjami.

Tu znajdziecie więcej o mnie i o tym co robię ☺

1. <https://www.facebook.com/iwona.zarebska.9/>
2. <https://www.facebook.com/profile.php?id=100090509680267>
3. <https://www.instagram.com/zarebskaiwona1/>
4. <https://izarszkolenia.pl/>
5. <https://byc-opiekunem-dziecka.elms.pl/next/public/>
6. <https://www.linkedin.com/in/iwona-zar%C4%99bska-553298156/>

Zapraszam do obserwowania, komentowania i zadawania pytań ☺

Planowanie - od czego zacząć?

NAJWAŻNIEJSZA JEST DIAGNOZA SYTUACJI - CZYLI UCHWYCENIE STANU RZECZY „TU I TERAZ” PRZED PRZYSTĄPIENIEM DO PLANOWANIA

1. Diagnoza sytuacji placówki i dzieci podopiecznych jako element konieczny rzetelnego i skutecznego planowania pracy w instytucji opiekuńczej

Planowanie i właściwa organizacja pracy w placówce opieki nad dziećmi jest warunkiem koniecznym do osiągnięcia sukcesu i skuteczności oddziaływań opiekuńczo-pielęgnacyjnych-wychowawczo-edukacyjnych.

Plany opracowywane w placówce opieki są jak puzzle jednego obrazka - powinny być spójne ze sobą i dobrze dopasowane - choć dotyczą różnych obszarów pracy placówki to łączy je wspólny cel - dobro dzieci podopiecznych korzystających z opieki w danym żłobku, klubie dziecięcym czy u dziennego opiekuna dziecka.

Plany krótkoterminowe (miesięczne/tygodniowe czy dotyczące jednych zajęć) zwykle są uszczegółowieniem planów strategicznych długoterminowych - rocznych lub wieloletnich - dlatego powinny się do nich odnosić i na nich opierać. Wtedy mamy pewność, że dotyczą danej placówki, i dużą dozę prawdopodobieństwa, że zaplanowane w nich działania będą skuteczne i będą służyć dobru dzieci podopiecznych.

Każdy plan, bez względu na to, jak długiego okresu czasu dotyczy i jakie zadania przewiduje do wykonania, **powinien być:**

- celowy
- przemyślany
- realny
- konkretny
- możliwy do realizacji
- terminowy
- elastyczny

Proces planowania obejmuje **4 główne fazy:**

- **diagnozowanie** – czyli opis i ocenę sytuacji wyjściowej placówki/grupy, dla której chcemy opracować plan pracy/działań - stwierdzenie co i jak jest;
- **prognozowanie** – przewidywanie, co i dlaczego chcemy wykonać - określanie celów pracy;
- **programowanie** – przyporządkowanie prognozowanym celom zadań, przy pomocy których zostaną osiągnięte założone cele; przyporządkowanie zadaniom – czasu i terminu realizacji oraz osób, które wykonają zaplanowane zadania, a także przyporządkowanie środków rzeczowych i materiałów oraz warunków niezbędnych do wykonania zaplanowanych zadań;
- **tworzenie planu** – zapisanie w dowolnej formie graficznej i na dowolnym nośniku wszystkiego, co zostało przewidziane i przyporządkowane.

Nadrzędnym celem pracy opiekunów z dziećmi **jest zapewnienie** im **bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu i rozwoju** - tak stanowią przepisy ustawy o opiece nad dziećmi do lat 3. Istotne jest dobro każdego dziecka i osiągnięcie przez nie maksymalnego, optymalnego dla danego dziecka poziomu jego rozwoju.

Celami etapowymi będą cele rozwojowe przyporządkowane do kolejnych etapów przebiegu procesu rozwoju dziecka, odpowiadające wskaźnikom rozwojowym podanym w normach rozwoju psychoruchowego i fizycznego (biologicznego) i opisane w tych wskaźnikach.

Celami szczegółowymi (operacyjnymi) będą cele możliwe do osiągnięcia przez dzieci w trakcie bezpośrednich działań opiekunów z dziećmi - dzieci z opiekunami - samodzielnych działań dzieci - dziejących się w zaprogramowanym czasie zabaw i zabiegów. To będą **umiejętności, których dzieci będą mogły się nauczyć podejmując działania zaprogramowane - zaplanowane w zabawach.**

Każdy okresowy plan pracy / plan działań – roczny / miesięczny czy jakikolwiek inny - powinien być poprzedzony wnikliwą diagnozą potrzeb i możliwości placówki i danej grupy dzieci. Każdy plan długoterminowy (np.: roczny) znajdzie swoje uszczegółowienie w krótkoterminowym planie miesięcznym / tygodniowym, scenariuszu dnia czy konspekcie zabawy.

Forma graficzna planu może być dowolna, ale powinna być czytelna i zrozumiała dla wszystkich, którzy będą z niego korzystać.

Do opracowania diagnozy sytuacji placówki czy grupy opiekuńczej niezbędne jest pozyskanie różnorodnych informacji o funkcjonowaniu instytucji czy grupy osób, dla których chcemy opracować plan.

Aby pozyskać potrzebne informacje, dobrze jest posłużyć się metodami i narzędziami wypracowanymi na gruncie nauk społecznych (te metody i narzędzia zostały szerzej opisane przeze mnie w rozdziale o wiadomościach ogólnopedagogicznych w książce „Być opiekunem dziecka”). W niniejszym poradniku tylko przypomnę ich nazwy i podam propozycje narzędzi przydatnych do wykorzystania w placówce opiekuńczej zależnie od diagnozowanego obszaru.

Osoba zarządzająca żłobkiem czy klubem dziecięcym, ale także osoba wypełniająca zadania dziennego opiekuna dziecka, przed opracowaniem okresowego (np.: rocznego) planu pracy placówki powinna zebrać informacje dotyczące m.in.:

- położenia obiektu i jego stanu technicznego
- przewidywanej liczby dzieci (miejsc)
- wieku dzieci przyjmowanych do placówki, sposobu ich funkcjonowania zależnie od poziomu rozwoju psychoruchowego
- prognozowanej w związku z tym liczby personelu zarządzającego, opiekuńczego, technicznego i pomocniczego (musi być zgodna z zapisami ustawowymi)
- możliwych do wykorzystania metod wspierania rozwoju psychoruchowego i fizycznego dzieci
- zasobów technicznych i rzeczowych koniecznych do zastosowania wybranych metod i form pracy z dziećmi
- okresu czynnej działalności placówki w ciągu roku kalendarzowego (żłobkowego/szkolnego)

- czasu otwarcia placówki w godzinach od-do w ciągu każdego dnia roboczego
- stanu (technicznego i własności) obiektu budowlanego i nieruchomości, na której znajduje się placówka (terminy wykonywania koniecznych przeglądów technicznych i budowlanych obiektu, terminy i czas trwania wykonywania koniecznych remontów i napraw i kto za nie odpowiada)
- sposobów i miejsc pozyskiwania funduszy na funkcjonowanie instytucji (skąd wpłynie kasa, kiedy i ile - prawie biznes plan)
- świąt i innych okoliczności, w czasie których placówka może być nieczynna lub z okazji których w placówce mogą się odbywać szczególne uroczystości, imprezy czy zajęcia.

Zbieranie informacji to zwykle najbardziej pracochłonny etap planowania, ale dość łatwy. Wszystkie te informacje można pozyskać z różnych łatwo dostępnych źródeł, które są poprostu „pod ręką”, np.: takich jak:

- dokumenty organizacyjne placówki,
- dokumenty dotyczące obiektu budowlanego i nieruchomości,
- dokumenty rekrutacyjne,
- kalendarz,
- dokumenty dotyczące różnych konkursów i projektów dofinansowywania pobytu dzieci w placówce.

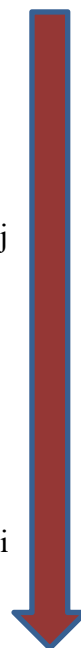

Do zebrania i uporządkowania tych informacji można wykorzystać specjalnie do tego celu zbudowany arkusz pytań i odpowiedzi albo arkusz analizy dokumentacji. Ale o nich w dalszej części opracowania

Opiekunka dziecięca / opiekun dziecka opracowujący miesięczny lub inny krótkoterminowy plan pracy z grupą dzieci, aby spełnić ustawowy obowiązek dostosowania oddziaływań podejmowanych wobec dziecka do jego wieku i wynikającego z niego poziomu sprawności oraz jego potrzeb, powinien dokonać diagnozy*** sytuacji grupy, na którą składają się informacje dotyczące rozpoznania sytuacji rozwojowej każdego pojedynczego dziecka w danej grupie.

W tym celu należy zebrać jak najwięcej informacji dotyczących m.in.:

- liczby dzieci w grupie
- wieku dzieci
- poziomu ich sprawności motorycznej, sensomotorycznej, umysłowej, społecznej i emocjonalnej
- poziomu sprawności dzieci w zakresie mowy i komunikowania się z otoczeniem
- poziomu samodzielności życiowej podopiecznych
- sposobu funkcjonowania dzieci w zakresie potrzeb fizjologicznych
- prezentowanych przez dzieci nawyków, przyzwyczajzeń i rytuałów dziecięcych
- świąt i innych okoliczności, w czasie których placówka może być nieczynna lub z okazji których w placówce mogą się odbywać szczególne uroczystości, imprezy czy zajęcia.

**** Tu na chwilę zatrzymam się przy słowie „diagnoza” -:-)*

Słowo to w języku polskim ma bardzo wiele różnych znaczeń zależnie od tego, w jakim kontekście w zdaniu zostanie użyte. Może ono oznaczać zarówno np.: specjalistyczną diagnozę medyczną jak i „diagnozę” sytuacji „tu i teraz” dowolnego miejsca, zdarzenia czy okoliczności.

Diagnozowanie czegoś / kogoś „tu i teraz” oznacza:

- *zbieranie informacji o tym czymś / kimś przy pomocy różnych narzędzi i metod i na tej podstawie*
- *stwierdzanie / odpowiadanie na pytania „jak jest?” i „co jest?” i „jakie to jest?” ****

Informacje, o których mowa wyżej można pozyskać z różnych źródeł, np. takich jak:

- dokumenty rekrutacyjne dotyczące dzieci
- karta informacji o dziecku wypełniona przez rodziców dziecka przyjętego do placówki
- zestaw wskaźników rozwojowych opisujących umiejętności dzieci w różnych sferach rozwojowych zależnie od ich wieku.

Do zebrania i opracowania tych informacji można wykorzystać specjalnie do tego celu zbudowane narzędzia, np.: takie jak:

- ❖ **karta informacji o dziecku** - do zebrania informacji o danym dziecku podopiecznym
- ◆ To jedna z najważniejszych części dokumentacji dotyczącej dziecka przebywającego w danej grupie opiekuńczej - poza kartą zapisu dziecka do placówki.
- ◆ Najlepiej, aby Karta ta została wypełniona przez rodziców/opiekunów prawnych dziecka podopiecznego przyjętego do placówki w czasie pierwszego zebrania organizacyjnego, zanim jeszcze dziecko pojawi się w grupie.
- ◆ Wg mojego doświadczenia pedagogicznego - najlepiej byłoby dać taką kartę do wypełnienia na zakończenie zebrania, poprosić o chwilę ciszy i skupienia i o dyskretne opuszczenie sali po wypełnieniu i oddaniu karty. Ale być może w Waszych placówkach macie wypracowane inne sposoby i własne procedury dotyczące postępowania w takich sytuacjach - i one u Was działają, więc korzystajcie z własnych -:-)
- ◆ Aby zapewnić poufność rodzicom i możliwość pozyskania szczerych odpowiedzi placówce - warto do takiej karty załączyć coś w rodzaju „listu intencyjnego”, w którym w 2-4 zdaniach wyjaśnimy rodzicom dlaczego prosimy o rzetelne wypełnienie Karty informacji i zapewnimy ich o poufności otrzymanych tą drogą informacji oraz o tym, że wykorzystamy je wyłącznie w celu jak najlepszego sprawowania opieki nad ich dzieckiem.
- ◆ To istotne informacje o dziecku pozyskane z najważniejszego źródła.
- ◆ Dzięki temu narzędziu, łatwo jest określić poziom i etap rozwoju psychoruchowego dziecka w danym wieku i porównać to co zaobserwowali u dziecka rodzice, z tym co zaobserwuje opiekunka w pierwszych tygodniach pobytu dziecka w placówce.
- ◆ Informacja ta pomoże opiekunkom w projektowaniu i prowadzeniu zajęć, zabaw, sposobu wykonywania zabiegów pielęgnacyjno-higienicznych i opiekuńczych.
- ◆ Chodzi o to, aby dane dotyczące dziecka były jak najbardziej aktualne w momencie rozpoczęcia pracy z danym dzieckiem.

- ❖ **Arkusz/karta obserwacji dziecka** - do zebrania informacji o jednym dziecku podopiecznym
- ◆ To kolejna część dokumentacji dotyczącej dziecka przebywającego w danej grupie opiekuńczej.
- ◆ Kartę może zbudować sobie każda opiekunka samodzielnie korzystając z literatury pedagogiczno-psychologicznej i podanych tam wskaźników rozwoju psychoruchowego dzieci w danym wieku, w poszczególnych sferach rozwojowych.
- ◆ Można wykorzystać różne „gotowce” dostępne w internecie - tylko warto sprawdzić ich źródło, żeby mieć pewność, że narzędzie pasuje do danej grupy dzieci.
- ◆ Dzięki temu narzędziu łatwo będzie określić poziom i etap rozwoju psychoruchowego dziecka w danym wieku, co pomoże opiekunkom w projektowaniu i prowadzeniu zajęć, zabaw, sposobu wykonywania zabiegów pielęgnacyjno-higienicznych i opiekuńczych.
- ◆ Przykładową kartę obserwacji dziecka mojego autorstwa i pomysłu dołączę na końcu tego rozdziału

- ❖ **Arkusz analizy dokumentacji dzieci w danej grupie opiekuńczej** - do pogrupowania i uporządkowania informacji zebranych o grupie dzieci
- ◆ W takim arkuszu można zaprojektować *pytania, dzięki którym łatwo „uchwycimy” dzieci o podobnym sposobie funkcjonowania* i poziomie rozwoju, co ułatwi opiekunkom planowanie i organizację pracy z daną grupą dzieci.
- ◆ **Przykładowe pytania:**
 - W jakim wieku są dzieci w naszej grupie? (wiek podajemy w miesiącach)
 - Ile dzieci jest w wieku od ... do ... ? (dobrze jest określić ramy wiekowe co 3 miesiące, np.: od 6 do 8/9 miesiąca życia); tworzymy tyle przedziałów wiekowych, by wyczerpać miesiące życia dzieci zapisanych do danej grupy opiekuńczej i liczbę dzieci w grupie;
 - Ile dzieci w grupie chodzi samodzielnie ?/ porusza się samo w różny sposób?/ raczkuje ?
 - Ile dzieci w grupie potrzebuje pomocy przy chodzeniu // wstawaniu ?/ poruszaniu się ?
 - Ile dzieci potrzebuje pomocy w toalecie? przewijania? nocnikowania?
 - Ile dzieci potrzebuje pomocy przy jedzeniu? / picciu? /wykonywaniu innych czynności samoobsługowych? - trzeba te czynności nazwać w danym pytaniu
 - Ile dzieci mówi ?/ nie mówi ?/ jakie słowa wypowiada ?/ jak się komunikuje z otoczeniem ?- trzeba to nazwać / opisać w w danym pytaniu

Graficzna prezentacja odpowiedzi pozyskanych z kart informacji dotyczących dzieci może mieć postać tabeli. Informacje zebrane i uporządkowane w „Arkuszu analizy dokumentacji” właśnie w taki sposób będą czytelne dla każdej opiekunki, która będzie je wykorzystywać do planowania zajęć z daną grupą dzieci. Informacje te dobrze by było aktualizować co najmniej raz na pół roku - będzie wówczas widać postępy w rozwoju dzieci. Dzięki aktualizacji łatwiej będzie planować zajęcia.

Wzór tabeli do zbierania danych:

LP.	Pytanie	Odpowiedź - opis zgromadzonych informacji	Uwagi o sposobie wykorzystania danych
1.	W jakim wieku są dzieci w naszej grupie?	W naszej grupie mamy dzieci: ... dzieci w wieku miesięcy dzieci w wieku ... miesięcy	

Możecie sobie zadać pytanie - ale po co mi to? Po co mi taka wiedza?

No cóż - wystarczy zajrzeć do rozporządzenia o standardach opieki sprawowanej nad dziećmi do lat 3 - i już wiadomo po co się przydaje taka wiedza -:-)

Dzięki tej wiedzy od razu wiadomo, co i jak możemy wykorzystać do zaplanowania pracy z dziećmi odpowiednio do ich wieku i możliwości rozwojowych.

Warto to wiedzieć?? No jasne, że warto!

Na zakończenie tej części materiałów dodam, że:

- każda placówka samodzielnie decyduje o tym w jaki sposób i jakie dane dotyczące dzieci pozyskuje i gromadzi - ustawa „żłobkowa” podpowiada, jakie informacje podstawowe o dziecku i jego rodzinie można / trzeba zebrać i przechowywać w placówce
- każda placówka samodzielnie decyduje o tym, jakie narzędzia wykorzysta do zbierania danych - może je pozyskać z różnych źródeł lub także sama opracować; zawarte w poradniku wzory i podpowiedzi to autorskie opracowania autorki poradnika
- *wdrożenie każdego narzędzia do wykorzystania w placówce powinno być poprzedzone opracowaniem odpowiedniej procedury, w której będzie jasno opisane;*

✓ Kto?

✓ Po co?

✓ W jaki sposób?

✓ Kiedy?

✓ W jakich okolicznościach

może korzystać z danego narzędzia.

✓ Kto?

✓ Gdzie?

✓ W jaki sposób?

będzie wykorzystywał i przechowywał informacje zebrane przy pomocy danego narzędzia?

- stosowanie narzędzi do rozpoznawania potrzeb i możliwości placówki / dzieci / pracowników jest między innymi sposobem na realizację w praktyce standardów opieki sprawowanej nad dziećmi do lat 3, o których mowa w rozporządzeniu MPRIPS wydanym w grudniu 2024 roku, które w pełnym zakresie obowiązuje od stycznia 2026 roku
- procedury i narzędzia wdraża dyrektor zarządzeniem dyrektora
- o stosowanych narzędziach i obowiązujących procedurach należy powiadomić rodziców w sposób przyjęty w danej placówce wykorzystując co najmniej dwa różne kanały informacyjne.

To tyle podstawowych wiadomości o „diagnozie” czyli rozpoznawaniu sytuacji placówki i dzieci, które korzystają z usług opiekuńczych placówki w danej grupie, oraz o wybranych możliwych do zastosowania narzędziach przydatnych do owej „diagnozy”.

Celowo wybrałam słowo „diagnoza” - bo brzmi krócej, niż fraza „rozpoznawanie sytuacji placówki” czy „analiza poziomu rozwoju psychoruchowego dzieci” - a znaczy dokładnie to samo -:-)

Przykłady narzędzi mojego pomysłu i autorstwa zamieszczam w dalszej części opracowania.

Jeśli będziecie potrzebować dodatkowych wyjaśnień dotyczących budowania i zastosowania tych narzędzi - zapraszam na bezpłatne konsultacje online. Można się zapisać pisząc na adres asystent.ce@gmail.com Zapraszam -:-)

KARTA INFORMACJI O DZIECKU

I. Dziecko – metryczka

1. Imię i nazwisko dziecka:
2. Data urodzenia (wiek dziecka):
3. Adres zamieszkania dziecka:

II. Rodzice/opiekunowie

L.p.	Rodzaj informacji	MATKA	OJCIEC	Dane osoby uprawnionej do odebrania dziecka w zastępstwie rodziców/opiekunów
1.	Imię i nazwisko			
2.	Miejsce pracy – adres, telefon kontaktowy			
3.	Godziny pracy			
4.	Telefon kontaktowy osobisty			

III. Informacje o dziecku

1. Rozwój fizyczny dziecka: proszę wpisać odpowiednie informacje

Waga	Wzrost cm	Inne cechy rozwoju fizycznego

2. Czas pobytu dziecka w placówce w ciągu dnia: w godzinach od ... do ... ; liczba godzin:

3. Sposób poruszania się – podkreślić właściwe:

raczkuje	podejmuje próby chodzenia	chodzi samo niepewnie	chodzi z pomocą opiekuna	chodzi sprawnie	biega	wchodzi na schody krokiem dostawnym
----------	---------------------------	-----------------------	--------------------------	-----------------	-------	-------------------------------------

4. Ulubione zabawy i zabawki – proszę opisać. /TU BĘDZIE POTRZEBNE ZOSTAWIENIE KILKU LINIEK PUSTEGO MIEJSCA W FORMULARZU/

5. Wymaga pomocy przy – proszę wpisać do tabeli jakiego rodzaju pomocy wymaga dziecko i przy jakich czynnościach.

L.p.	Czynność	Rodzaj wymaganej pomocy/sposób pomagania dziecku
1.	Jedzenie	
2.	Ubieranie	
3.	Zasypianie	
4.	Mycie się (ręce i twarz)	
5.	Czynności fizjologiczne	

6. Potrzeby fizjologiczne – proszę podkreślić właściwe:

nie sygnalizuje	sygnalizuje, ale po czasie	sygnalizuje w porę	sygnalizuje i załatwia samodzielnie
-----------------	----------------------------	--------------------	-------------------------------------

7. Sposób komunikowania się – proszę opisać. /TU BĘDZIE POTRZEBNE ZOSTAWIENIE KILKU LINIEK PUSTEGO MIEJSCA W FORMULARZU/

8. Zachowanie się dziecka w nowych sytuacjach/w czasie kontaktu z obcymi osobami – proszę opisać.

9. Informacje o stanie zdrowia, rodzaju diety i zaleceniach lekarskich – opisać.

10. Inne informacje o dziecku, którymi chcielibyście się Państwo podzielić lub które uznajecie za ważne.

Data wypełnienia karty informacji:

Podpis rodziców/opiekunów:

IV. Informacja o rozwoju dziecka po 3 miesiącach pobytu w placówce opiekuńczej lub po 6 - tak jak to w placówce jest ustalone (wypełnia opiekunka / opiekun dziecka w placówce)

1. Sposób poruszania się – proszę podkreślić właściwe:

raczkuje	podejmuje próby chodzenia	chodzi samo niepewnie	chodzi z pomocą opiekuna	chodzi sprawnie	biega	wchodzi na schody krokiem dostawnym
----------	---------------------------	-----------------------	--------------------------	-----------------	-------	-------------------------------------

2. Ulubione zabawy i zabawki w placówce – proszę opisać. /TU BĘDZIE POTRZEBNE ZOSTAWIENIE KILKU LINIEK PUSTEGO MIEJSCA W FORMULARZU/

3. Wymaga pomocy przy – proszę wpisać do tabeli jakiego rodzaju pomocy wymaga dziecko i przy jakich czynnościach.

L.p.	Czynność	Rodzaj wymaganej pomocy/sposób pomagania dziecku
1.	Jedzenie	
2.	Ubieranie	
3.	Zasypianie	
4.	Mycie się (ręce i twarz)	
5.	Czynności fizjologiczne	

4. Potrzeby fizjologiczne – proszę podkreślić właściwe:

nie sygnalizuje	sygnalizuje, ale po czasie	sygnalizuje w porę	sygnalizuje i załatwia samodzielnie
-----------------	----------------------------	--------------------	-------------------------------------

5. Sposób komunikowania się – opisać./TU BĘDZIE POTRZEBNE ZOSTAWIENIE KILKU LINIEK PUSTEGO MIEJSCA W FORMULARZU/

6. Zachowanie się dziecka w nowych sytuacjach/w czasie kontaktu z obcymi osobami – opisać.

7. Informacje o stanie zdrowia, rodzaju diety i zaleceniach lekarskich – opisać.

8. Inne informacje o dziecku, które opiekun uznaje za ważne.

Data i podpis opiekuna dziecka w placówce:

O wypełnienie „Karty informacji o dziecku” można poprosić jedynie rodziców dzieci przyjętych do placówki. Wypełnienie jej jest aktem dobrowolnym ze strony rodziców, ale jeśli dokładnie wyjaśnimy rodzicom/opiekunom, w jakim celu pozyskujemy te informacje i zapewnimy o zachowaniu ich w tajemnicy przed osobami nieuprawnionymi – mamy szansę na uzyskanie pomocy od rodziców. Przypomnę, że aby tak się stało, warto taki dokument poprzedzić swoistą preambułą (wstępem – informacją) mówiącą o celu badań i gromadzenia informacji oraz o zasadach ich przechowywania i udostępniania. To bardzo ważny element współpracy z rodziną dziecka.

Zgodnie z Ustawą o ochronie danych osobowych i przepisami Kodeksu pracy mówiącymi o tajemnicy zawodowej i służbowej - wszystkie informacje dotyczące dziecka:

- są poufne,
- zostają objęte tajemnicą zawodową i służbową,
- powinny być przechowywane w osobnym portfolio dla każdego dziecka i zabezpieczone przed dostępem do nich osób nieuprawnionych,
- mogą być wykorzystane do monitorowania i dokumentowania przebiegu rozwoju dziecka w codziennych sytuacjach oraz planowania i realizowania zajęć z dziećmi,
- mogą być udostępnione jedynie:
 - ✓ rodzicom/opiekunom prawnym dziecka,
 - ✓ personelowi opiekuńczemu i medycznemu zatrudnionemu w placówce.

Przykład narzędzia Nr 2.

Karta monitorowania rozwoju fizycznego i czynności fizjologicznych dzieci

Do dokumentowania przebiegu rozwoju dziecka w celu informowania rodziców/opiekunów o tym, jak on przebiega, mogą być przydatne jeszcze karty monitorowania wzrostu, wagi i czynności fizjologicznych dziecka. Mogą być istotnym elementem uzupełniającym informacje z **Karty obserwacji dziecka** - zwłaszcza wówczas, kiedy z obserwacji dziecka wynika, że rozwój psychoruchowy dziecka odbiega in minus od norm rozwojowych wskazanych dla dziecka w danym wieku. Dane z karty monitoringu wagi - wzrostu i czynności fizjologicznych dziecka mogą pomóc w zanielezeniu przyczyn zaburzeń w rozwoju psychoruchowym dziecka.

Nie istnieją żadne obowiązujące jednolite wzory takich kart monitorowania, każda placówka może sobie opracować własne wzory.

Przykład najprostszej karty monitorowania podaję poniżej. Karty chronimy tak samo, jak inne dokumenty dotyczące dziecka.

Do monitorowania wzrostu i wagi można wykorzystać także **siatki centylowe** dostępne za darmo w internecie, opracowane osobno dla dziewcząt i chłopców. Trudność jest taka, że trzeba umieć się nimi posługiwać i umieć nanosić, odczytywać oraz interpretować naniesione na siatkę dane. Dla niektórych osób siatki centylowe mogą być mało czytelne i trudne do zastosowania.

PROPOZYCJA DO WYKORZYSTANIA DLA DOKUMENTOWANIA PRACY OPIEKUNEK
I PRZEBIEGU ROZWOJU DZIECI JAKO MATERIAŁ WEWNĘTRZNY PLACÓWKI

KARTA MONITORINGU ROZWOJU FIZYCZNEGO DZIECI – WZROST/WAGA
GRUPA: CZAS TRWANIA MONITOROWANIA OD DO

Instrukcja:

1. Dzieci mierzymy i ważymy raz w miesiącu w równych odstępach czasu i zapisujemy wzrost i wagę w kratce pod numerem danego miesiąca przy nazwisku mierzonego/ważonego dziecka. Brak danych w danym miesiącu oznacza nieobecność dziecka w dniu wyznaczonym na mierzenie i ważenie - nie uzupełniamy tego w innym dniu, bo dane będą nieprawdziwe.
2. Dane z karty monitoringu są poufne, do wglądu tylko dla personelu żłobka i do wykorzystania w czasie rozmowy z rodzicami danego dziecka, aby poinformować ich o przebiegu rozwoju fizycznego / biologicznego dziecka.
3. Całą kartę nie pokazujemy wszystkim rodzicom, bo tu są informacje zbiorcze, możemy sporządzić wyciąg na piśmie tylko tego, co dotyczy danego dziecka i to przekazać rodzicom.

LP.	OZNACZENIE MIESIĘCY NAZWISKO I IMIĘ DZIECKA	IX.		X.		XI.		XII.		I.		II.		III.		IV.		V.		VI.		OCENA / UWAGI
		W A	W Z	W A	W Z	W A	W Z	W A	W Z	W A	W Z	W A	W Z	W A	W Z	W A	W Z	W A	W Z	W A	W Z	
1.																						
2.																						

*** Znaczenie skrótów użytych w Karcie: WA - waga; WZ - wzrost

Wskazówki do analizy zebranych danych:

1. Jeśli liczby wskazują na systematyczny przyrost wzrostu/wagi dziecka – możemy przyjąć, że sposób żywienia dziecka, spożywanie przez nie posiłków i jego sposób przemiany materii jest odpowiedni, i dziecko jest zdrowe.
2. Jeżeli liczby wskazują na brak wzrastania dziecka / przybierania na wadze – może to być informacja o tym, że coś niepokojącego dzieje się w organizmie dziecka i dobrze by było sprawdzić ilość i jakość podawanych posiłków oraz sposób ich spożywania przez dziecko i zbadać stan zdrowia dziecka. Zauważony brak przybierania na wadze i przyrostu wzrostu u dziecka to bardzo ważny powód do rozmowy z rodzicami.
3. Informacje z tej Karty monitoringu warto zestawzić z danymi zawartymi w Karcie monitoringu czynności fizjologicznych dziecka - brak przybierania na wadze i wzrastania dziecka może być powiązany ze sposobem wydalania i z żywieniem dziecka.
4. Dane liczbowe uzyskane z pomiarów warto nanieść na siatkę centylową dla każdego dziecka - to pomoże w dokładniejszej analizie i ocenie sytuacji dziecka.

Powodem braku systematycznego przyrostu wzrostu / przybierania na wadze może być zarówno zła jakość i nieodpowiednia ilość posiłków, jak i choroba dziecka uniemożliwiająca właściwe wchłanianie składników pokarmowych przez organizm dziecka. Ale przyczynę takiego stanu rzeczy mogą znaleźć tylko specjaliści po dokładnych badaniach dziecka. Obserwacje i pomiary prowadzone w placówce mogą być tylko pomocą.

Rolą opiekunek jest bieżące monitorowanie sytuacji dziecka poprzez systematyczne dokonywanie pomiarów i ocena na tej podstawie czy dziecko rozwija się zgodnie z normą rozwojową czy nie. A co to znaczy systematycznie? - wystarczy raz w miesiącu, ale zawsze w ten sam dzień i o tej samej porze dnia, by zachować porównywalność wyników (np.: trzecia środa miesiąca po śniadaniu). Można z tych pomiarów zrobić wesołą zabawę dla dzieci - żeby chciały stanąć w określonym miejscu i określony sposób - czymś je zaciekać - jakoś uatrakcyjnić ten czas.

Aby opracować kartę monitorowania czynności fizjologicznych dzieci – wystarczy zmienić nazewnictwo w tytule dokumentu do monitorowania wagi i wzrostu i zmodyfikować odpowiednio tabelkę. Zasady stosowania i ochrony danych są cały czas takie same.

Prowadzenie monitorowania mierzalnych wskaźników rozwoju dzieci nie jest obowiązkowe - ale standardy opieki mówią o konieczności monitorowania i dokumentowania przebiegu procesu rozwoju dzieci - więc *wykorzystywanie takich narzędzi może być praktycznym sposobem na spełnianie w praktyce standardów opieki.*

Poza tym opiekunka dziecięca / opiekun dziecka ma ustawowy obowiązek zawodowy rzetelnego informowania rodziców/opiekunów prawnych dziecka o tym, co i jak dzieje się z ich dzieckiem, więc musi jakoś te informacje pozyskiwać i nie może tego robić „na oko”. No i tutaj mamy *kolejne zastosowanie kart monitorowania - a mianowicie spełnianie standardu współpracy z rodzicami* - bo *taka dokumentacja może posłużyć opiekunkom do rozmów z rodzicami o zauważonych problemach rozwojowych dzieci.*

Ponadto wyniki monitorowania mogą pomóc w wychwyceniu w porę problemów zdrowotnych czy zaburzeń rozwojowych u dziecka, dlatego jako mama i pedagog uważam, że monitorowanie mierzalnych wskaźników rozwoju fizycznego dzieci jest bardzo ważne i stanowi o profesjonalizmie opieki nad dziećmi sprawowanej w placówce opiekuńczej.

Nawet prywatna niania może się posłużyć w swojej pracy tymi wskazówkami.

Oczywiście można zastosować różne elektroniczne nowinki - ale dokument ma moc. Wystarczy zachwianie systemu informatycznego, czy brak energii - i już nie mamy dostępu do informacji, które są potrzebne do rzetelnego organizowania pracy z dziećmi - a pamięć opiekunek wszystkiego nie pomieści - i tyle.

Przykład narzędzia Nr 3

Karta obserwacji dziecka

To narzędzie zostało opracowane przez mnie w oparciu o wskaźniki rozwoju psychoruchowego dzieci do lat 3 opisane w różnych książkach o rozwoju człowieka. Opracowałam 8 takich Kart wraz z instrukcją zastosowania. Każda z Kart jest spersonalizowana wiekiem dziecka i przyporządkowanymi do wieku wskaźnikami rozwoju dziecka w poszczególnych sferach (obszarach) rozwojowych.

Psychologia rozwojowa mówi, że średnio co 3 miesiące w rozwoju małego człowieka dzieje się coś nowego i jednocześnie cały czas utrwalają się - rozwijają się oraz doskonalą się wcześniej nabyte umiejętności, sprawności i kompetencje. Dlatego opracowane przeze mnie Karty obserwacji zostały przygotowane dla dzieci w wieku: od 6 do 9 miesiąca życia (to

najmłodsze dziecko, jakie może trafić do placówki opiekuńczej); od 10 do 12 miesiąca życia; od 13 do 15 miesiąca życia; od 16 do 18 miesiąca życia; od 19 do 21 miesiąca życia; od 22 do 24 miesiąca życia; od 25 do 30 miesiąca życia; od 31 do 36 miesiąca życia.

Ponieważ dynamika zmian rozwojowych nieco zwalnia w trzecim roku życia dziecka - dwie ostatnie karty obserwacji obejmują nie 3 a 6 miesięcy życia maluszka.

Poniżej zaprezentuję instrukcję zastosowania i jedną przykładową kartę obserwacji, którą można wykorzystać do zebrania informacji o tym, jak przebiega proces rozwoju psychoruchowego dziecka w drugiej połowie pierwszego roku życia.

Instrukcja do zastosowania

KARTY ANALIZY I OCENY ROZWOJU FIZYCZNEGO I PSYCHOMOTORYCZNEGO DZIECKA

KARTA zawiera zestaw stwierdzeń opisujących umiejętności / zachowania / cechy dziecka w danym wieku, które nazywamy wskaźnikami rozwojowymi.

Wskaźniki te stanowią bardzo szeroko pojętą normę rozwojową dla dzieci do lat 3. W normie rozwojowej będzie mieściło się to dziecko, które dopiero zaczyna przejawiać daną umiejętność / zachowanie / cechę jak i to, które w określonym wieku już prezentuje wysoki poziom danej umiejętności / zachowania / cechy.

Wskaźniki zostały przyporządkowane do poszczególnych sfer rozwojowych, w których przebiega rozwój dziecka do lat 3 i stanowią swego rodzaju „miarę”, do której można „przymierzyć” prezentowane przez dane dziecko umiejętności i zachowania po to, by z dużą dozą prawdopodobieństwa można było określić, czy proces rozwoju obserwowanego dziecka przebiega zgodnie z normą czy też niezgodnie z normą rozwojową i o ile zgodnie / niezgodnie – powyżej czy poniżej normy, oraz w którym obszarze funkcjonowania rozwój dziecka jest zgodny z normą, a w którym niezgodny z normą. Podane tutaj normy rozwojowe rozwoju psychoruchowego dziecka są umowne i rozumiane bardzo szeroko.

W wyniku obserwacji możemy dowiedzieć się, jaki jest poziom rozwoju psychoruchowego dziecka w poszczególnych sferach rozwojowych oraz czy i w jakim zakresie dziecko potrzebuje jakiegoś specjalnego wsparcia.

Jak wykorzystać KARTĘ?

1. W wykropkowane miejsca wpisz dane osobowe i podstawowe informacje o dziecku, które chcesz podać procesowi obserwacji.
2. W tabeli zostały podane wskaźniki rozwojowe opisujące umiejętności / zachowania, cechy, które dziecko w określonym wieku może prezentować – w czasie prowadzenia obserwacji zaznacz te wskaźniki, które odpowiadają umiejętnościom / zachowaniom / cechom prezentowanym przez obserwowane dziecko.
3. W pustym miejscu obok zapisz własne spostrzeżenia dotyczące przebiegu procesu rozwoju Twojego dziecka podopiecznego w poszczególnych sferach rozwojowych.
4. Pierwszą obserwację prowadź co najmniej 10 dni roboczych.
5. Obserwuj zachowanie i sposoby działania dziecka w codziennych zwykłych, powtarzalnych sytuacjach – w czasie posiłków, zabawy, toalety, zasypiania i budzenia się dziecka, kontaktów z rówieśnikami i dorosłymi.
6. Zapiski w KARCIE zamieszczaj sukcesywnie począwszy od 2-3 dnia obserwowania dziecka, rób to w czytelny dla Ciebie sposób.
7. Na podstawie wyników obserwacji oceń poziom zgodności rozwoju dziecka z normami rozwojowymi i zaplanuj zajęcia / zabawy wspierające rozwój psychoruchowy dziecka.
8. Pamiętaj, że informacje zawarte w KARCIE są poufne i mogą być dostępne tylko dla rodziców dziecka i personelu opiekuńczego placówki.

Powodzenia w działaniu ☺ Iwona Zarębska - autorka opracowania

Ramy czasowe dokonywania obserwacji od do

Imię i nazwisko, stanowisko osoby prowadzącej obserwację:

Nazwa placówki:

**KARTA ANALIZY I OCENY ROZWOJU FIZYCZNEGO I PSYCHOMOTORYCZNEGO DZIECKA
w wieku między 6 a 9 miesiącem życia**

I. Metryczka – dane osobowe dziecka

1. Imię i nazwisko dziecka:

2. Data urodzenia (wiek dziecka):

3. Warunki bytowe dziecka w domu (opisowo):

II. Sytuacja dziecka w żłobku:

1. Który rok pobytu dziecka w żłobku :

2. Ile godzin dziennie dziecko przebywa w żłobku?

3. Od której do której godziny dziecko przebywa w placówce?

III. Rozwój dziecka

1. Rozwój fizyczny dziecka:

Waga	Wzrost cm	Inne cechy rozwoju fizycznego

2. Przebieg rozwoju dziecka w poszczególnych sferach rozwojowych w kontekście wskaźników rozwojowych:

Sfera rozwojowa	Norma rozwojowa dla dziecka w wieku od 6 do 9 miesiąca życia – wskaźniki rozwojowe	Opis rozwoju obserwowanego dziecka – spostrzeżenia osoby obserwującej dziecko	UWAGI
MOTORYKA (sfera rozwoju ruchowego)	6 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. samodzielnie przewrócić się z pleców na brzusek i odwrotnie 2. posadzone - siedzieć chwilę, trzymając się rączkami boków wózka czy poręczy łóżeczka 3. chwycić rączkami stopy i bawić się ich palcami w pozycji na plecach 4. utrzymać jednocześnie dwie zabawki (chrupki, drobne rzeczy), po jednej w każdej ręczce 5. doskonalić cały aparat mowy dzięki podejmowanym zabawom wargami, językiem i aparatem głosowym, osiągając przy tym dobrą sprawność ruchową 7 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. pełzać w kółko i/lub do tyłu 2. podrygiwać w miejscu na ugiętych nóżkach, kiedy jest podtrzymywane pod pachami 3. siadać przy lekkim / delikatnym podciągnięciu za rączki przez dorosłego 4. siedzieć chwilę samodzielnie bez podtrzymywania – ale chwycić się przy tym jednak i podpira rączkami o podłoże 5. podejmować próby stania kiedy jest podtrzymywane pod pachami, niektóre nawet stoi pewnie 6. przekładać zabawkę z rączki do rączki 8-9 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. manipulować przedmiotami – obracać, rzucać, oglądać, stukać, wkładać małe do dużych (zaczyna się stabilizować dominacja czynnościowa jednej rączki) 2. siadać samodzielnie lub delikatnie podtrzymywane za rączki 3. chwycić przedmioty tzw. chwytem nożycowym – kciuk przeciwstawia pozostałym palcom dłoni 4. raczkować opierając się na rękach i kolanach lub przemieszczać się w przestrzeń ruchem posuwistym na pubie odpychając się nóżką 5. stać, trzymając się mebli lub krawędzi łóżeczka 6. siedzieć bez podpierania się i manipulować zabawkami rozglądając się dookoła 7. podejmować próby ruchów potrzebnych do chodzenia, kiedy jest podtrzymywane pod pachami 8. zdejmować czapeczkę z głowy, bawić się nią – machać lub wyrzucać		

SENSOMOTORYKA (sfera rozwoju sensomotorycznego)	6-7 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. chwycić chętnie podawane mu przedmioty, oglądać je, a potem wkładać do buzi 2. odróżniać twarz matki i twarz najbardziej znanych osób od twarzy osób nieznajomych, 3. przyglądać się z zaciekawieniem obcym, zachowując rezerwę; 4. przejawiać reakcje orientacyjne – np.: radosna mina na widok znanych miejsc; 5. pokazywać czasem reakcje lękowe – np.: kulenie się czy przytulanie do kogoś znanego, przytulanie zabawki/kocyka, zamykanie oczu, płaczliwy grymas, płacz 6. w pozycji na plecach – podnosić nóżkę, ciągnąć stopkę w kierunku ust, oglądać ją i bawić się nią; 7. poruszać palcami stóp, wkładać je do buzi 8. chwycić przedmioty znajdujące się w zasięgu wzroku i ręki, nawet drobne i małe, balansując przy tym ciałem w pozycji siedzącej 9. stukać zabawką o krawędź łóżeczka/mebla/ blat stolika (o stół) i mrużyć przy tym oczy 10. zatrzymywać wzrok z uwagą na trzymany przedmiotach, zganiać dłońmi drobne rzeczy 8 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. wpatrywać się uważnie w twarz mówiącej osoby 2. śmieje się na swój widok w lustrze lub na widok innej znanej osoby; 3. wyciągać rączkę, aby dotknąć dziecko, które widzi w lustrze 4. interesować się przedmiotami znajdującymi się w polu widzenia – ogląda, dotyka, bierze do buzi, rzuca na ziemię i słucha odgłosu ich upadania; 5. czynności te chętnie powiela w zabawie z dorosłym 6. bawić się z osobami podającymi mu rzucane na ziemię przedmioty 7. poszukiwać schowanej na jego oczach zabawki 8. aktywnie uczestniczyć w zabawie w chowanego, przykrywając twarz pieluszką 9. trzymać w rączkach po jednym przedmiocie – postukiwać nimi o siebie lub o krawędź łóżeczka, o podłogę itp. 9 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. dostrzec zabawkę oddaloną od niego; 2. zbliżyć ją do siebie pochylając się i pociągając za wystającą część czy coś do niej przywiązane 3. potrząsać podaną lub podniesioną przez siebie grzechotką coraz dynamiczniej, by zwiększyć głośność wydawanych dźwięków 4. chwycić drobne rzeczy „chwytym pesetkowym” -		
---	---	--	--

MOWA I MYŚLENIE (sfera rozwoju komunikacji i mowy)	6-7 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. artykułować dźwięki, powtarzać je i utrzymywać podczas gaworzenia, można rozpoznać głoski „g r u l m” 2. samo się wyciszyć śpiewnym gaworzeniem przed snem 3. zwracać uwagę na modulację głosu osoby, która do niego mówi 4. reagować ruchem i mimiką na dynamikę czyjegoś głosu/ton mowy/łagodne przemawianie/krzyki, podniesiony głos 5. gaworzyć z przyjemnością, bawić się swym głosem 6. gaworzeniem okazać nową formę ekspresji dźwiękowej; w wydawanych przez dziecko dźwiękach da się wyróżnić pierwsze sylaby: „na” „ta” „pa” „to” „bo” „la” 7. naśladować wydawane przez siebie dźwięki oraz starać się naśladować dźwięki wydawane przez bliskie i znane sobie osoby 8. ożywiać się i radośnie gaworzyć na dźwięk głosu mamy/taty/innej znanej i lubianej osoby 9. podejmować dźwiękowy dialog z matką/ojcem/inną dobrze znaną mu osobą; 8 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. wymawiać całe łańcuchy sylab w czasie gaworzenia, np.: ma-ma-ma-ma, ta-ta-ta-ta, ba-ba-ba-ba 2. wsłuchiwać się w wydawane przez siebie dźwięki i naśladować je 3. kojarzyć ruchy ust/języka z wrażeniami słuchowymi; 4. modulować wydawane dźwięki przez ruchy języka i warg; 9 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. często i dużo gaworzyć; 2. domagać się natarczywie od znanych sobie dorosłych zwrócenia uwagi na niego i zajęcia się nim 3. wypowiadać pierwsze słowa dwusylabowe typu „mama”, „dada”, „baba” - to jest rezultat wcześniej podejmowanego treningu usprawniającego aparat mowy, /jak nie było treningu ani wzorca mowy – umiejętność może się nie pojawić/; 4. kojarzyć czasem nazwy z osobami, przedmiotami lub czynnościami 5. przejawiać zachowania świadczące o rozumieniu tego, co słyszy – podaje rękę, odwraca głowę, czy macha rączką		
--	---	--	--

UCZUCIA I EMOCJE (sfera rozwoju emocjonalnego)	6 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. reagować sprzeciwem na próbę zabrania mu zabawki – np.: trzyma mocno, zaciska usta 2. okazać radość z kontaktów z rodzicami/innymi znanymi mu osobami –np.: uśmiecha się, czy naśladowaniem ich ruchów, np.: zbliżania czoła do czoła, kiwania głową 7 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej i raczej: 1. nie pojawiają się nowe formy okazywania emocji – dziecko doskonali te, które pokazało wcześniej 8 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. okazywać w dużym nasileniu reakcje negatywne i lękowe wobec osób nieznajomych – pojawia się tzw. „lęk ósmego miesiąca”, np.: odpychanie nieznanych, odwracanie całego ciała od obcych, gwałtowne wtulanie się do znanej osoby, ściskanie za ubranie osoby znanej, płacz na widok obcych; 9 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. przejawiać swą wolę w działaniu, np.: pokazuje, że chce coś otrzymać lub zaprzecza czemuś ruchem głowy, neguje reagując np.: odpychaniem kogoś lub czegoś, 2. domagać się zabawki – pokazuje ją, wyciąga rączkę w kierunku tej, którą chce 3. przejawiać radość z osiągnięcia lub niezadowolenie z powodu jakiejś przeszkody 4. prezentować emocjonalne stany ambiwalentne: od głośnego, radosnego śmiechu przechodzi szybko i nagle do żalosego płaczu, a nawet wrzasku; 5. przejawiać zróżnicowane reakcje emocjonalne – inne w stosunku do osób z najbliższego otoczenia a inne wobec nieznajomych, np.: na widok matki/ojca/lubianego opiekuna jest ożywione, radosne, a na widok osób nieznajomych staje się poważne, onieśmielone, płacze, krzyczy, odwraca oczy i je zamyka, odwraca głowę, „kuli się w sobie” 6. być wrażliwe zarówno na zachowania osób znanych jak i obcych – okazuje to zróżnicowanymi zachowaniami;		
--	---	--	--

KONTAKTY SPOLECZNE (sfera rozwoju społecznego, reakcje społeczne)	6 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. spontanicznie gaworzyć na widok zbliżającej się osoby, dążąc do kontaktu z nią; 2. koncentrować się wzrokiem szczególnie na osobach znajdujących się w zasięgu wzroku dziecka; 3. radośnie reagować ciałem na widok bliskich i znanych osób, szczególnie rodziców – wyciągać rączki, oczekując wzięcia na ręce, przytulania, pieszczot; 7 - 8 - 9 – aż do 12 miesiąca życia dziecko: ➤ <i>raczej nie okazuje nowych reakcji o charakterze społecznym;</i> ➤ <i>doskonali te formy reagowania społecznego, które pokazało we wcześniejszym okresie życia;</i> ➤ <i>w tym czasie reakcje emocjonalne (np.: uśmiech, mrużenie oczu, czy poplakiwanie) okazywane wobec różnych osób - mają jednocześnie charakter społeczny i są próbą nawiązywania kontaktów społecznych z otoczeniem;</i>		
NAWYKI I SAMODZIELNOŚĆ (sfera rozwoju nawyków i przyzwyczajzeń, NIP)	W tym obszarze rozwoju dziecka pierwsze reakcje świadczące o samodzielności pojawiają się dopiero w 7 mies. życia i wówczas dziecko potrafi: 1. otwierać buzię na widok jedzenia, „ciamkać”, „mlaskać” 2. zjadać papkowaty pokarm podawany łyżeczką; 3. trzymać w rękach butelkę z piciem / mlekiem; 8 - 9 mies. życia dziecko potrafi, to czego nauczyło się wcześniej oraz: 1. trzymać np.: chrupkę czy skórkę chleba i zmiękczać je dziąsłami/zębami oraz śliną; 2. być może zjadać podawanego łyżeczką rozgniecionego banana czy starte jabłko, zjadać ugotowane warzywa rozdrobnione widelcem; ** Wszystko to robi pod warunkiem, że było tego uczone i miało okazję do samodzielnego treningu umiejętności		

3. Ocena przebiegu rozwoju dziecka (dziecko rozwija się zgodnie lub niezgodnie z normami rozwojowymi; wpisujemy, co świadczy o zgodności a co o niezgodności z normami i z którymi).

.....

4. Wnioski i planowanie działań do stymulowania rozwoju dziecka, wskazówki do dalszej pracy.

.....

No i to by było na tyle jak chodzi o „diagnozę sytuacji” i przykładowe narzędzia „diagnostyczne”, bez których trudno byłoby cokolwiek planować w pracy opiekuńczej. Cuzysłów użyłam tu celowo, ponieważ narzędzia o których piszę są moim własnym opracowaniem i nie były poddawane żadnej standaryzacji. Przy ich opracowywaniu kierowałam się intencją niesienia pomocy opiekunkom i opiekunom dzieci w codziennej pracy.

Wiem jednak, że wiele placówek korzysta z nich i wiem, że są pomocne, dlatego postanowiłam zawrzeć je w tym poradniku o planowaniu.

Przejdźmy zatem do meritum, czyli do

P L A N O W A N I A

2. Rodzaje dokumentów planistycznych opracowywanych w placówce opieki nad dziećmi

 W placówkach opieki nad dziećmi mogą być opracowywane różne rodzaje dokumentów planistycznych. Dokumenty te mogą być opracowywane przez osoby zatrudnione na różnych stanowiskach, samodzielnie lub we współpracy z innymi osobami.

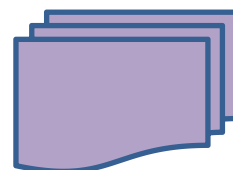
Zazwyczaj do kompetencji osób kierujących placówkami należy między innymi opracowywanie takich planów, jak:

- plan finansowy placówki
- plan przeglądów technicznych i budowlanych obiektu
- plan remontów
- plan imprez i uroczystości
- plan pracy opiekuńczo-wychowawczej placówki - dziś w standardach opieki nosi nazwę „plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny”, a w skrócie wszyscy mówią o nim OWE
- plan spotkań z rodzicami/opiekunami dzieci podopiecznych
- ramowy plan dnia dla grupy żłobkowej.

 Oczywiście powyższa lista nie wyczerpuje zakresu dokumentów planistycznych wynikających ze standardów opieki i innych przepisów prawa, w oparciu o które funkcjonuje każda placówka opieki nad dziećmi do lat trzech. Śmiało możemy do niej dodać plan doskonalenia zawodowego czy plan dokonywania oceny pracy pracowników, czy jeszcze plan urlopów pracowniczych. To obowiązki po stronie dyrektorów placówek.

A co i jak planują opiekunki?

O tym w dalszej części.

Zacznę od tego, że brak jest jednego uniwersalnego wzoru do opracowywania któregośkolwiek z powyższych planów.

Autor każdego opracowania buduje plan zależnie od jego zawartości treściowej i przeznaczenia.

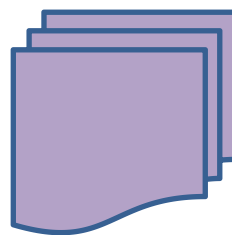
Niezależnie jednak od tego, czego plan dotyczy i dla kogo jest przeznaczony, dla swojej skuteczności i łatwości realizacji powinien spełniać warunki dobrego planu, o których pisałam we wstępie.

Jak chodzi o słynny już OWE - na stronach ministerialnych znajduje się bardzo obszerny i bogate we wskazówki opracowanie jak ów OWE opracować. Przyznam szczerze - dla mnie zbyt obszerne.

Myślę sobie tak - jeśli ów plan pracy placówki zwany OWE ma być informacją dla każdego o tym, co, po co i jak dzieje się w placówce - to jego objętość powinna być bardzo umiarkowana, tak, aby każdy kto ma z niego skorzystać zdołał znaleźć w nim treści, o które mu chodzi. Ten plan OWE spełnia także rolę komunikatu - informacji dla rodziców dzieci podopiecznych, o tym co ich skarby w placówce robią. Z doświadczenia wiem, że im krótsza i bardziej przejrzysta jest informacja kierowana do rodziców - tym szybciej do nich dociera i skuteczniej do nich przemawia.

No i pojawia się trudność - jak jednym dokumentem wyczerpującym warunki „standardów opieki” jednocześnie:

- ❖ zadowolić organ prowadzący / nadzorujący placówkę
- ❖ dotrzeć z odpowiednią informacją do rodziców dzieci podopiecznych
- ❖ i sprawić, żeby personel opiekuńczy też z niego korzystał.

Widzę dwa sposoby:

1. **plan OWE** jako część dokumentacji planistycznej placówki - **powinien być wspólnym dziełem kierownictwa i personelu opiekuńczego każdej placówki z osobna** (gotowce się nie przydadzą ze względu na specyfikę funkcjonowania poszczególnych placówek - chyba że tylko jako pewien wzór, czy podowiedź - to tak)
2. **plan OWE powinien być krótki**, mieć przejrzystą strukturę graficzną, być spójny treściowo i czytelny także dla tych, którzy niewiele mają do czynienia z pracą opiekuńczą w żłobku / klubie dziecięcym czy pracą dziennego opiekuna dziecka.

Dlatego w części końcowej tego opracowania załączę wymyślony przeze mnie przykład prostego rocznego planu pracy opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnej placówki - taki fragment na jeden miesiąc. Na podstawie tego przykładu łatwo będzie opracować plan na kolejne miesiące i zamknąć rok na 12 może 14 stronach wyczerpując jednocześnie warunki zawartości planu podane w „standardach opieki..”

Wiem, że programowanie - planowanie to wielka sztuka i trudna umiejętność i rozumiem, że wiele osób może mieć z tym problem - dlatego staram się opisać jak najprościej potrafię to, co i jak trzeba zrobić, aby plan powstał. Właściwie niezależnie od tego, kto co planuje i na jak długi czas - powinien wykonać taki **zestaw czynności**, jaki podaję poniżej.

1. Nadaj tytuł - nazwę swojemu planowi (standardy podpowiadają)
2. Wskaż dla kogo / czego i na jak długo jest opracowywany (standardy podpowiadają)
3. Ustal cele ważne do osiągnięcia w pracy w danym okresie czasu.
4. Dobierz do celów zadania (czynności) niezbędne do wykonania we wskazanym okresie czasu, dzięki którym da się osiągnąć założone cele.
5. Wskaż:
 - a) terminy realizacji poszczególnych zadań

- b) osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań
- c) środki potrzebne do realizacji zadań
- d) materiały niezbędne do realizacji zaplanowanych zadań.

6. Zostaw miejsce na uwagi o realizacji, które można dopisać w trakcie pracy z planem.

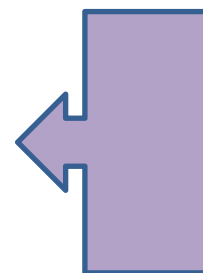
To naprawdę wystarczy - jeśli wcześniej zostały zebrane informacje, o których pisałam w rozdziale o „diagnozie sytuacji” - nie będzie żadnego problemu, aby zebrane treści włożyć w ramki planu.

Dla mnie najbardziej czytelną formułą planu jest układ tabelaryczny, więc tak najczęściej zapisuję plany, które opracowuję - zwłaszcza te długoterminowe. W układzie tabelarycznym każdy zapis z punktów powyżej - od nr 3 do 6 może być tytułem kolejnej kolumny. Ale każda inna formuła graficzna także jest możliwa.

Pora wreszcie przyjrzeć się temu, co mają do zaplanowania opiekunki dziecięce.

Z doświadczenia wiem, że opiekunki dziecięce najczęściej opracowują takie plany, jak:

- ❖ okresowe plany pracy z grupą dzieci (miesięczne, tygodniowe),
- ❖ konspekty do zajęć/zabaw z dziećmi,
- ❖ scenariusze dnia/imprezy,
- ❖ czasem ramowe plany dnia.

No i o ile do końca grudnia 2025 r. było to zadanie nieobowiązkowe - to od stycznia 2026 roku planowanie stało się jednym z obowiązków zawodowych opiekunek dziecięcych / opiekunów dzieci we wszystkich placówkach opieki.

Moje doświadczenia zawodowe nauczycielki przedmiotów zawodowych na kierunku „opiekunka dziecięca” w szkole policealnej i osoby od 15 lat szkolącej kadry opiekuńczej w ramach szkolenia zawodowego 280 godzin pokazują, że planowanie to jedna z najtrudniejszych umiejętności do opanowania w toku kształcenia. Cały czas kombinowałam, jakby tu pomóc moim uczennicom i kursantom, i wymyśliłam różne gotowe „ramki”, w które wystarczy włożyć treści zgromadzone w toku pozyskiwania informacji o dzieciach, placówce, czy z kalendarza np.: świąt nietypowych - i już mamy krótkoterminowy plan gotowy. Problem w tym, żeby ten plan krótkoterminowy był spójny z rocznym OWE danej placówki - więc znowu „gotowce” proponowane czasem „za drobne” w Internecie - mogą nie spełniać tego warunku, a zatem warto być ostrożnym w wydawaniu „drobnych” na mało przydatne rzeczy. No chyba, że znowu wykorzystamy je jako przykładową odpowiedź - to OK :)

Planowanie pracy z dziećmi na początku jest to działanie trochę pracochłonne, ale jak raz to się zrobi dobrze i wykorzysta się techniki informatyczne do zapisania i zmagazynowania opracowanych planów - to potem jest tylko „kopiuj-wklej-modyfikuj” i nowe plany tworzą się bardzo szybko.

W książce, którą napisałam 8 lat temu, a wydałam po raz piąty w 2023 roku napisałam, że wśród okresowych planów pracy z dziećmi bardzo ważną rolę odgrywają takie plany jak:

- miesięczny **plan pracy pielęgnacyjno-opiekuńczo-wychowawczej** dla pierwszej grupy żłobkowej (zazwyczaj są w niej najmłodsze dzieci w wieku od 6 do 12 miesiąca życia),
- miesięczny **plan pracy opiekuńczo-pielęgnacyjno-wychowawczej** dla drugiej grupy żłobkowej (zazwyczaj są w niej dzieci w wieku od 13/14 do 24 miesiąca życia),
- miesięczny **plan pracy wychowawczo-opiekuńczo-pielęgnacyjnej** dla trzeciej grupy żłobkowej (zazwyczaj są w niej dzieci w wieku od 25 do 36 miesiąca życia).

Zwracam tutaj uwagę na tytuł każdego planu, sugerujący w pracy z dziećmi przewagę jednego rodzaju działań nad innymi w danej grupie wiekowej dzieci.

Zaznaczona w tytule planu **zmiana kolejności określeń dotyczących rodzaju zabiegów wykonywanych wobec dzieci wskazuje, że w każdej grupie wiekowej dzieci - zabiegi innego rodzaju mają większe znaczenie dla wspierania ich rozwoju.**

Dzieje się tak dlatego, że ze względu na wiek, poziom samodzielności i sposób załatwiania potrzeb fizjologicznych oraz zaspokajania potrzeb bytowych dzieci w różnym wieku potrzebują one innej pomocy ze strony opiekunów oraz innej częstotliwości, innego rodzaju i sposobu wykonywania zabiegów o charakterze higieniczno-pielęgnacyjnym i opiekuńczym. Na wykonywanie tych zabiegów opiekunki potrzebują także zróżnicowanej ilości czasu, zależnie od wieku dzieci i ich liczby przypadającej na jedną opiekunkę w grupie. Ten aspekt wpływa również na liczbę, rodzaj i sposób wykonywania zabiegów o charakterze wychowawczo-edukacyjnym oraz czas ich trwania.

Ale dziś taki podział na grupy wiekowe jest stosowany głównie w dużych publicznych placówkach, do których uczęszcza bardzo wiele dzieci w poszczególnych grupach wiekowych. Współcześnie częściej spotykamy placówki małe, kameralne, w których dzieci w różnym wieku spotykają się w tej samej grupie opiekuńczej.

Poza tym „standardy opieki” obowiązujące od stycznia 2026 roku dodały do planu pracy aspekt edukacyjny - co diametralnie zmienia nam tytuły planów.

Oczywiście nadal należy pamiętać, że w pracy z najmłodszymi dziećmi proces wychowania i edukacji dzieje się poprzez prawidłowo zorganizowany i prowadzony proces opieki oraz wykonywanie zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych zgodnie z obowiązującym algorytmem - *to dla organów prowadzących i nadzorujących placówki opieki nazewnictwo w planach będzie miało znaczenie*. Dlatego w zamieszczonych poniżej propozycjach dokumentów planistycznych zastosuję nazwy zawarte w rozporządzeniu o standardach opieki. Poniżej zamieszczam pewną propozycję dotyczącą opracowywania miesięcznego planu pracy z grupą dzieci, który może być wykorzystany w sposób dosłowny lub zmodyfikowany przez zainteresowane osoby.

Dobrze skonstruowany i odpowiednio zaprezentowany plan pracy opiekuna z dziećmi może być także istotnym elementem budowania korzystnego środowiska społecznego dziecka – w czytelny sposób przekazuje rodzicom dziecka (i wszystkim zainteresowanym, np.: organowi prowadzącemu placówkę) informacje o tym, co będzie robiło dziecko, jakie działania są dla niego planowane i dlaczego.

Dobrze jest, jeśli miesięczny plan pracy z grupą dzieci opiera się na rocznym planie OWE placówki, jest spójny z nim i uwzględnia zaplanowane tam działania, odpowiednio je uszczegóławiając. Najlepiej, kiedy plan miesięczny opracowuje zespół opiekunek pracujący z daną grupą dzieci.

Propozycja:

MIESIĘCZNY PLAN PRACY

..... – –
dla dzieci w wieku od... do... miesiąca życia, w grupie żłobkowej na okres
od..... do.....

I. CELE OGÓLNE:

1. Tu wpisujemy cele wynikające z etapu rozwoju dziecka w poszczególnych sferach rozwojowych, podpowiedzią mogą być wskaźniki rozwojowe dla dzieci w danym wieku i cele zawarte w OWE:

II. ZADANIA DO WYKONANIA I CELE SZCZEGÓŁOWE:

L.p.	Cele szczegółowe	Zadania do wykonania i terminy realizacji	Osoby odpowiedzialne	Środki realizacji zadań	Materiały niezbędne do realizacji zadań	Uwagi o realizacji planu
	Tu wpisujemy cele, jakie zostaną osiągnięte w pracy z dziećmi poprzez realizację zadań zaplanowanych do wykonania; powinny one być odwzorowaniem dążeń do osiągnięcia coraz wyższych etapów rozwoju dzieci i coraz bardziej skomplikowanych umiejętności opanowywanych przez dzieci, np. Doskonalenie przez dzieci percepcji słuchowej w zakresie dźwięków muzyki.	Tu wpisujemy w sposób opisowy lub hasłowy zadania przewidziane do realizacji z dziećmi i przypisujemy im terminy wykonania. Można też dodać osobną kolumnę w tabeli pod nazwą „terminy realizacji” Zadania i aktywności dzieci na ogół mają związek z porą roku, okazjami świątecznymi lub czynnościami, których chcemy nauczyć dzieci, np. Zadanie: organizacja zabawy karnawałowej.	Tu wpisujemy nazwy stanowisk osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań, np. opiekunka wiodąca w grupie przy współpracy pozostałych opiekunek i osób wspomagających.	Tu wpisujemy nazwy przedmiotów niezbędnych do realizacji każdego zadania, np. radiomagnetofon, płyty z nagraniami piosenek dla dzieci, proste instrumenty perkusyjne, karnawałowe ozdoby na głowy dzieci, itp.	Tu wpisujemy nazwy niezbędnych materiałów, które zużyjemy do realizacji zadania, np. brystol, farby, bibuła karbowana, klej, serpentyny, konfetti.	

Wskazówki techniczne do zapisania planu:

- Dla czytelności i przejrzystości tabeli – wierszy w tabeli powinno być co najmniej tyle, ile celów sobie zaplanujemy
- Każdy z wierszy celów może zostać podzielony na wiersze zadań.
- Wierszy osób, środków i materiałów powinno być tyle, ile zadań.

III. EWALUACJA: (wskaźniki, po których rozpoznamy, że cele zostały lub nie zostały osiągnięte)

Przykładowe sformułowania przydatne do budowania wskaźników

1. Uznam, że cele pracy zostały osiągnięte, jeżeli: (tu wpisujemy, po jakich umiejętnościach czy zachowaniach prezentowanych przez dzieci rozpoznamy, czy cele założone w planie zostały przez dzieci osiągnięte po zrealizowaniu zadań).
- Dobrze jest po zakończeniu okresu realizacji planu dokonać podsumowania tego, co udało się zrobić i osiągnąć oraz tego, czego nie – i dlaczego. Taka analiza pozwoli na bardziej skuteczne planowanie w przyszłości i osiągnięcie wyższego poziomu realizacji zadań.
- Dobrze jest także ocenić poziom osiągnięcia założonych celów i realizacji wyznaczonych zadań - np: w procentach lub w formie stopni szkolnych.

Ramowy plan dnia

Opracowanie ramowego planu dnia to spore wyzwanie.

Co należałoby wziąć pod uwagę, przystępując do pracy nad tym dokumentem?

Wiem z doświadczenia, że wiek i liczba dzieci w grupie są najważniejszymi wyznacznikami sposobu opracowania ramowego planu dnia dla danej grupy wiekowej dzieci.

W małych kameralnych placówkach ramowy plan dnia zazwyczaj opracowuje szef placówki - jeden plan dla całej placówki.

W dużych placówkach, gdzie w poszczególnych grupach opiekuńczych zgrupowane są dzieci o różnym stopniu samodzielności samoobsługowej - istnieje konieczność opracowania ramowego planu dnia innego dla każdej grupy. Tak się dzieje, ponieważ na czynności opiekuńcze i pielęgnacyjno-higieniczne dużo więcej czasu będzie potrzeba w grupie, w której są niemowlęta i najmłodsze maluszki niż w grupie, w której są dzieci w trzecim roku życia.

Ramy czasowe przewidziane na wykonywanie poszczególnych rodzajów zabiegów / czynności wykonywanych wobec dzieci - z ich udziałem bądź nie - powinny być tak przewidziane, aby dzieci i opiekunki miały wystarczającą ilość czasu na zadania i tak, aby nie trzeba było zbyt pospieszać dzieci - oferując im czas na zdobywanie samodzielności w działaniu, szczególnie w czynnościach samoobsługowych. ***Ramy czasowe - a więc elastyczne „widelki” „od ... do ...”, a nie sztywne godziny realizacji co do minuty.***

Doświadczone opiekunki wiedzą, że **dobowe funkcjonowanie małego dziecka** jest zależne od jego potrzeb fizjologicznych i bytowych oraz sposobu ich zaspokajania. W sposób schematyczny możemy przedstawić je następująco:

Sen nocny – budzenie się – toaleta – posiłek – toaleta – aktywność – toaleta – posiłek – toaleta – sen (drzemka, odpoczynek) – toaleta – posiłek – toaleta – aktywność – toaleta – odpoczynek – toaleta – posiłek – toaleta – aktywność – toaleta – posiłek – toaleta – sen nocny.

Oczywiście należy zdawać sobie sprawę z tego, że:

- sen nocny i co najmniej jeden, a czasem dwa posiłki, oraz związane z tym działania higieniczne odbywają się poza placówką, w domu dziecka,
- w placówce, na działania nazwane: sen – wypoczynek, toaleta, posiłek i aktywność będą się składały różne czynności wykonywane przez dzieci i opiekunów, zależnie od wieku dzieci i poziomu ich samodzielności życiowej,
- aspekt ten będzie miał wpływ na czas trwania tych czynności, co z kolei wpłynie na rozłożenie ich w czasie w dniu pobytu dziecka w placówce.

Przepisy ustawy o opiece nad dziećmi do lat 3 stanowią, że dziecko w wieku od 6 do 36 miesiąca życia może spędzać w placówce maksymalnie 10 godzin. W ciągu tego czasu musimy zmieścić w ramowym planie dnia:

- co najmniej 4 posiłki,
- co najmniej jedną drzemkę / czas na relaks - odpoczynek,
- co najmniej dwukrotnie czas na zorganizowaną aktywność zabawową dzieci,
- oraz co najmniej 12 razy czas na toaletę (przwijanie-przebieranie zgodnie z algorytmem nie rzadziej niż co 3 godziny oraz umycie rąk i buzi przed i po posiłku i po zabawie).

Jak widać, czasu mamy mało, a czynności bardzo wiele.

Znawcy tematu doskonale wiedzą, że na wykonanie czynności higienicznych u niemowląt potrzebujemy dużo więcej czasu niż u dzieci w wieku poniemowlęcym. Dużo więcej czasu musimy także przeznaczyć na trwanie posiłku dzieci młodszych. Czas trwania zabiegów opiekuńczych, pielęgnacyjnych i higienicznych musi być dobrze obliczony zależnie od wieku dzieci i ich liczby przypadającej na jedną opiekunkę w grupie, tak, aby każde dziecko mogło zostać przewinięte i przebrane w miarę sprawnie, ale bez nadmiernego pośpiechu, i aby mogło zjeść posiłek bez zbytniego pośpiechu, w swoim tempie (co ma fundamentalne znaczenie dla bezpieczeństwa i zdrowia dzieci).

Przedstawione wyżej aspekty dotyczące sprawy opracowywania ramowego planu dnia w placówce wyraźnie wskazują, że:

- opracowanie takiego planu jest trudne i wymaga sporo różnych umiejętności w zakresie zarządzania czasem własnym i podopiecznych,
- ten plan powinien być inny dla każdej grupy wiekowej dzieci - przynajmniej w dużych placówkach, gdzie jest dużo dzieci w zbliżonym wieku i o podobnym sposobie funkcjonowania i samodzielności w jednej grupie,
- plan powinien być bardzo elastyczny, uwzględniający indywidualne potrzeby dzieci oraz ich tempo działania - szczególnie w małych placówkach, w których w tej samej grupie są zgromadzone dzieci w różnym wieku i z różnym poziomem samodzielności w zakresie samoobsługi.

I znowu brak jest jednolitego wzorca do zbudowania takiego planu, bo każda placówka ma własną specyfikę działania i powinna opracować swoje plany, adekwatnie do tej specyfiki. Trudno także wskazać najbardziej odpowiednią osobę do jego opracowania. Z doświadczenia wiem, że optymalnie jest połączyć wiedzę i umiejętności osoby zarządzającej placówką z wiedzą i umiejętnościami opiekunek pracujących z dziećmi w danej grupie opiekuńczej. Takie połączenie daje bardzo dobre efekty. Przykładowy ramowy plan dnia dodam na końcu tego opracowania.

3. Planowanie zabaw - zajęć z dziećmi

W planowaniu i organizacji pracy opiekuńczej bardzo istotne znaczenie ma umiejętność zarządzania czasem.

Własnym czasem pracy opiekunki/opiekuna dziecka i oczywiście czasem „pracy” dzieci w grupie.

Aby ułatwić sobie opracowanie konspektu zabawy/zajęć dla dzieci w danym wieku (w danej grupie opiekuńczej), a następnie ich przeprowadzenie, warto poznać pewien pomocny schemat działania i stosować go w praktyce. Opiekunki doświadczone w planowaniu i prowadzeniu zajęć z dziećmi wiedzą, że to działa.

Schemat czynności niezbędnych do wykonania w celu przeprowadzenia zabawy/zajęć z grupą dzieci w placówce

Przed przeprowadzeniem zajęć/zabawy:

1. Przemyśl, jakie zajęcia/jaką zabawę chcesz przeprowadzić z dziećmi, to znaczy:
 - a) poczytaj miesięczny plan pracy dla grupy, w której zamierzasz poprowadzić zajęcia/zabawę,
 - b) dowiedz się, jakie cele zostały przewidziane do osiągnięcia w pracy z dziećmi w tym planie,
 - c) wymyśl temat pasujący do celów określonych w planie,
 - d) wyszukaj zabawę, której przeprowadzenie:
 - jest możliwe ze względu na wiek i poziom rozwoju psychoruchowego dziecka,
 - pomoże w osiągnięciu założonych celów,
 - będzie bezpieczne dla dzieci.
2. Opracuj konspekt (plan) zajęć/zabawy.
3. Naucz się wszystkich czynności związanych z tą zabawą - jeśli to możliwe, albo tak przygotuj sobie „podpowiedzi”, aby korzystanie z nich nie utrudniało ci kontaktu z dziećmi w zabawie.
4. Przygotuj niezbędne narzędzia, środki, pomoce dydaktyczne i miejsce do przeprowadzenia zajęć/zabawy.
5. Przygotuj niezbędne materiały tam, gdzie to konieczne (zwykle w zabawach plastycznych i plastyczno-technicznych oraz sensorycznych).

W trakcie prowadzenia zajęć/zabawy:

1. Przywitaj się/przedstaw się dzieciom, nawiąż kontakt z grupą.
2. Powiedz, czego będą dotyczyły zajęcia (temat zajęć z konspektu, ale słowami zrozumiałymi dla dzieci).
3. Przedstaw cel zajęć (cele zajęć z konspektu, ale językiem dzieci).
4. Zapytaj, czy dzieci (lub które dzieci) chcą się z tobą pobawić.

5. Powiedz, w co będziesz się bawić z dziećmi - albo w co dzieci będą się bawić z Tobą, albo w co dzieci będą się bawić same pod Twoim kierunkiem - zależnie od wieku dzieci.
6. Opowiedz, na czym będzie polegała zabawa i jak będzie przebiegała - co po kolei będzie się działo - jeśli instruktaż jest zbyt długi - podziel go na części i „podawaj po kawałku” - przed każdą kolejną czynnością/działaniem w zabawie.
7. Przeprowadź zabawę zgodnie z konspektem.
 - Zawsze używaj słów i sposobu przekazu dostosowanego do możliwości percepcyjnych dzieci w Twojej grupie opiekuńczej.

Po przeprowadzeniu zajęć/zabawy:

1. Uporządkuj swój warsztat pracy, to znaczy:
 - a) wyłącz urządzenia mechaniczne jeśli były używane (bezpieczeństwo Twoje i dzieci)
 - b) posprzątaj narzędzia i środki pomocnicze - poproś o pomoc dzieci - jeśli to możliwe (kształtowanie u dzieci umiejętności dbania o czystość i porządek w otoczeniu)
 - c) poskładaj pomoce i materiały które nie zostały zużyte – może jeszcze kiedyś je wykorzystasz - wszystko kosztuje ☺
2. Oceń i dokonaj ewaluacji zajęć zgodnie z konspektem (planem) zajęć - (najlepiej wtedy, kiedy dzieci już śpią lub odpoczywają w ciszy, !Pamiętaj! zostaw pracę w pracy!)
3. Wyciągnij wnioski z oceny i ewaluacji.
4. Zastosuj wnioski przygotowując się do dalszej pracy z dziećmi.

Propozycja do wykorzystania:

Konspekt / plan zabawy

SCHEMAT OPRACOWANIA KONSPEKTU ZABAWY/ZAJĘĆ Z DZIEĆMI

I. TEMAT ZABAWY:

Tu wpisujemy nazwę zajęć lub skrótową informację dotyczącą tego, co będziemy z dziećmi robić. Tematem zajęć może być tytuł lub nazwa własna zabawy, którą znasz, lub zaczerpnęłaś z literatury fachowej.

II. CEL GŁÓWNY (CELE GŁÓWNE) ZABAWY:

Tu wpisujemy informację o tym, co chcemy, aby dziecko osiągnęło poprzez udział w zabawie, cele zazwyczaj wynikają ze wskaźników rozwojowych dla danej sfery rozwoju dziecka i jego wieku oraz rodzaju zabawy, np. stymulowanie rozwoju mowy dziecka.

III. CELE SZCZEGÓŁOWE ZABAWY:

Tu wpisujemy to, co jest celem operacyjnym możliwym do osiągnięcia przez dziecko bezpośrednio w wyniku zabawy, np. nauczenie się przez dzieci wypowiedzania nowego słowa - wpisz, jakiego konkretnie.

IV. ODBIORCA:

Tu wpisujemy informację o tym, dla jak licznej grupy dzieci i dzieci w jakim wieku będzie prowadzona zabawa.

V. REALIZATOR (REALIZATORZY):

Tu wpisujemy informację o tym, kto będzie prowadził zabawę i z czyją pomocą - jeśli liczba dzieci biorących udział w zabawie tego wymaga.

VI. MIEJSCE REALIZACJI:

Tu wpisujemy informację o tym, gdzie, w jakim miejscu będzie prowadzona zabawa np.: sala zabaw / jadalnia / plac zabaw / teren rekreacyjny.

VII. FORMA ZABAWY:

Tu wpisujemy informację o tym, w jakiej formie organizacyjnej zostanie przeprowadzona zabawa, np.: forma grupowa / indywidualna / zespołowa.

VIII. CZAS TRWANIA ZABAWY:

Tu wpisujemy informację o tym, jak długo potrwa zabawa, należy pamiętać, że czas trwania zabawy musi być dostosowany do wieku dzieci w grupie i rodzaju zabawy – im starsze dzieci, tym zabawa może być dłuższa; im bardziej urozmaicona zabawa, tym może być dłuższa.

IX. PRZEWIDYWANA ZABAWA (tytuł):

Tu wpisujemy albo konkretny tytuł zabawy – jeśli zabawa go ma, albo sami wymyślamy nazwę. Możemy też powtórzyć nazwę z „Tematu zajęć”.

X. RODZAJ ZABAWY:

Tu wpisujemy informację o tym, jaki to jest rodzaj zabawy (np. ruchowa, konstrukcyjna, manipulacyjna, muzyczna, plastyczna, edukacyjna itp.), korzystamy ze znanych nam klasyfikacji zabaw. *Po tej informacji widać, czy zabawa została dobrana odpowiednio do założonego celu*

XI. ŚRODKI DYDAKTYCZNE/ŚRODKI REALIZACJI:

Tu wypisujemy wszystko, to co będzie potrzebne do przygotowania i przeprowadzenia zabawy i co nie jest zużywalne. *Do tej informacji przyda się wiedza o zasobach rzeczowych placówki zgromadzona na etapie „diagnozy”*

XII. NIEZBĘDNE MATERIAŁY:

Tu wypisujemy wszystko to, co jest potrzebne do przygotowania i przeprowadzenia zabawy i zostanie zużyte w toku działań podjętych przez dzieci w zabawie - dotyczy to głównie zabaw plastycznych i plastyczno-technicznych oraz sensorycznych. *Ta informacja pokaże nam, czy i jakie koszty są związane z prowadzeniem zabawy - pozwoli przewidzieć, czy mamy to co potrzebne - czy musimy kupić / zgromadzić*

XIII. PLAN PRZEBIEGU ZABAWY:

Tu zostają opisane czynności niezbędne do wykonania w celu rozpoczęcia, przeprowadzenia i zakończenia zabawy podziałe na poszczególne etapy; dobrze jest w przybliżeniu określić czas trwania niektórych czynności lub podać inne wskaźniki liczbowe - *to pozwoli na przewidzenie, czy czas trwania zabawy będzie odpowiednio dostosowany do wieku i możliwości dzieci.*

1. ETAP PIERWSZY(WSTĘPNY): czas trwania (w minutach zwykle ok. 0,5 - 1 min), a w nim:

- a) zapoznanie dzieci z tematem i celem zajęć - *pamiętamy o dostosowaniu komunikatu do możliwości percepcyjnych dzieci*
- b) zapoznanie dzieci z przebiegiem zajęć – organizacja grupy (psychiczne przygotowanie dzieci, omówienie zasad bezpieczeństwa - *językiem dzieci i zwracamy uwagę na to, co dzieci mogą robić w zabawie).*

2. ETAP DRUGI (WŁAŚCIWY): czas trwania (w minutach), a w nim:

- a) dokładny opis przebiegu zabawy (instruktaż) – opisujemy, na czym polega zabawa i/lub czego dotyczy i ile dzieci jednorazowo weźmie w niej udział,
- b) wyszczególnienie czynności podejmowanych przez opiekunkę i dzieci – najlepiej w układzie chronologicznym, co kto robi po kolei w trakcie zabawy - *pozwala to na etapie planowania wyeliminować różne dające się przewidzieć zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa dzieci i opiekunek*

3. ETAP TRZECI (ZAKOŃCZENIE): czas trwania (w minutach), i tu:

- a) uporządkowanie miejsca zajęć,
- b) podziękowanie za udział w zajęciach, pochwalenie dzieci za efekty pracy, wykonywanie zadań,
- c) zakończenie zajęć (np.: poprzez zaproszenie dzieci do wykonania innej czynności).

4. EWALUACJA:

- tu wpisujemy wskaźniki, po których poznamy, że cele zabawy zostały lub nie zostały osiągnięte,
- wskaźniki muszą odpowiadać założonym celom.

5. OCENA ZAJĘĆ: ten element uzupełniamy po przeprowadzeniu zabawy.

- Udzielenie sobie odpowiedzi na pytania, takie jak:
 - ✓ Czy zajęcia przebiegały zgodnie/niezgodnie z planem?
 - ✓ Dlaczego?
 - ✓ W jakim stopniu zostały osiągnięte cele zajęć? Np.: w ilu procentach?
 - ✓ Co udało się zrealizować? W jakiej części?
 - ✓ Czego nie udało się wykonać?
 - ✓ Dlaczego?
 - ✓ Na ile (np.: według skali stopni szkolnych) oceniamy prawidłowość przebiegu zajęć?

Musu nie ma - ale warto wiedzieć, czy wykonana praca ma sens -:-)

A może właśnie taka autoanaliza podniesie Wam poziom samooceny???

Alternatywny plan przebiegu zabawy/zajęć to nazwanie i szczegółowe określenie czynności wykonywanych przez opiekunkę i czynności wykonywanych przez dzieci. Czynności muszą być ułożone w logiczny ciąg zdarzeń wynikających jedno z drugich i zależnych od siebie. Można to zrobić w postaci tabeli, do której wpisujemy w jednej kolumnie to, co i jak robi opiekunka, a w drugiej – to, co i jak robią dzieci. Oczywiście to jest tylko przewidywanie i planowanie na podstawie wiedzy o możliwościach i umiejętnościach dzieci biorących udział w zabawie. Trzeba pamiętać, że dzieci mogą nas bardzo zaskoczyć tym, co wiedzą i umieją - lub brakiem chęci do działania -:-)

Przykład zapisu poniżej:

Czynności opiekunki	Czynności dzieci
1. Opiekunka zaprasza dzieci do zabawy, gromadzi je przed sobą.	1. Dzieci słuchają polecenia opiekunki, przychodzą do niej, do miejsca, w którym odbędzie się zabawa.
2.	2.....

6. LITERATURA:

Tu wpisujemy tytuł i autora pozycji książkowej, która była - jeśli była wykorzystana do opracowania zajęć, lub więcej niż jedną pozycję.

Jeśli jednak ktoś miałby problem z takim zapisem planu zabawy jak podany powyżej - to jest inny sposób - udziel sobie odpowiedzi na niżej podane pytania i tak powstanie Twój plan zabawy

1. Jaki będzie temat zabawy?

- może być np: związany z porą roku, barwami, kształtami czy jakimś świętem.

Przykład: Kolory wiosny

2. Którą sferę rozwoju dziecka najbardziej i w jakim zakresie najmocniej zabawa będzie wspierać u dzieci?

(cel ogólny zajęć)

- rozwój dziecka do lat 3 przebiega w 7 wyraźnie widocznych i dających się zaobserwować sferach rozwojowych, z których pierwsza - odruchy - zanika około końca pierwszego/początku drugiego miesiąca życia dziecka
- różne rodzaje zabaw najbardziej „przydają się” do wspierania rozwoju dzieci w każdej ze sfer – dobierz rodzaj zabawy do tego, co najbardziej chciałabyś w dzieciach kształtować, rozwijać, wzmacniać czy doskonalić.

Przykład: wspieranie rozwoju dzieci w sferze rozwoju sensomotorycznego, w zakresie koordynacji wzrokowo-ruchowej; rozwijanie mowy czynnej dzieci w zakresie nazywania kolorów.

3. Czego dzieci nauczą się wykonując działania podejmowane w zabawie i jakie inne sfery rozwoju będą wspieranie? (cele szczegółowe)

- w każdej zabawie dzieci wykonują jakieś czynności, a przez to uczą się nowych działań, ćwiczą jakieś ruchy, czy umiejętności - zapisz, co będą ćwiczyć/rozwijać/doskonalić w czasie zabawy, którą im proponujesz.

Przykład: doskonalenie przez dzieci umiejętności trzymania przyborów do malowania i rozpoznawania kolorów typowych dla pory roku „wiosna” - zielony, żółty, niebieski, czerwony; poszerzanie zasobu słownictwa dzieci o nazwy barw użytych w zabawie

4. Jaki to będzie rodzaj zabawy?

- to Ci podpowie, jak może przebiegać zabawa, jakie czynności dzieci będą wykonywać w czasie zabawy, co będą doskonalić i rozwijać. Podpowiedź o rodzajach zabaw znajdziesz w poradniku pt. „Jak zaprojektować zabawę dla dzieci w wieku żłobkowym i napisać konspekt” dostępnym na stronie izarszkolenia.pl

Przykład: zabawa plastyczna

5. Jaka jest nazwa własna lub opisowa (Twoja) proponowanej zabawy?

- tu możesz powtórzyć coś z tematu zajęć, albo użyć znanego Ci tytułu danej zabawy, albo wymyślić coś sama.

Przykład: Malujemy kolorową wiosenną łąkę

6. Kto zrealizuje zabawę? (realizator/ realizatorzy zajęć – zwykle opiekunka lub kilka opiekunek)

- czasem jest tak, że Ty napiszesz konspekt, ale z różnych powodów zabawę zrealizuje inna opiekunka lub zespół opiekunów.

Przykład: 2 opiekunki z pomocą osoby do prac porządkowych

7. W jakim wieku będą dzieci uczestniczące w zabawie – podaj w miesiącach (odbiorcy zajęć)

- to ważne, bo dzieci w różnym wieku mają różne możliwości działania i określając wiek dzieci już na etapie planowania potrafisz przewidzieć, czy zabawa będzie odpowiednio dobrana do wieku i możliwości dzieci, i czy dzieci będą potrafiły wykonać czynności przewidziane w zabawie.

Przykład: dzieci w wieku od 18 do 21 miesiąca życia

8. Ile dzieci weźmie udział w zabawie? (odbiorcy zajęć)

- kolejna istotna rzecz – ilość realizatorów zajęć musi być odpowiednia do liczby dzieci, aby dotrzymać standardów bezpieczeństwa, zwłaszcza, jeśli zabawa jest ruchowa lub z dużą ilością rekwizytów czy narzędzi i materiałów.

Przykład: 16 dzieci

9. Jak długo potrwa zabawa? (czas trwania zajęć w minutach)

- zastanów się, jak długo Twoje dzieci podopieczne dadzą radę uczestniczyć w tej zabawie ze względu na ich wiek i wynikający z tego poziom koncentracji uwagi czy poziom umiejętności potrzebnych do udziału w zabawie.

- jeśli przewidujesz zabawę ruchową, w której każde dziecko będzie miało do wykonania jakieś zadanie, to policz ile czasu potrzebuje na to zadanie każde dziecko i pomnóż pojedynczy czas przez liczbę dzieci. Podpowiedź znajdziesz w poradniku pt. „Jak zaprojektować zabawę dla dzieci w wieku żłobkowym i napisać konspekt” dostępnym na stronie izarszkolenia.pl

Przykład: zabawa potrwa 7 do 10 minut

10. Gdzie przeprowadzisz zabawę? (miejsce prowadzenia zabawy)

- miejsca mają znaczenie ze względu na rodzaj zabawy, jej przebieg i bezpieczeństwo dzieci w czasie zajęć, więc przemyśl to i dobierz dobrze miejsce do tego, co chcesz z dziećmi zrobić i jak.

Przykład: zabawę przeprowadzę / przeprowadzimy w jadalni przy stolikach

11. Ile i jakich przedmiotów, narzędzi, rekwizytów potrzebujesz do przeprowadzenia zabawy? (środki realizacji zajęć)

- pamiętaj, że każde dziecko lubi mieć „swoją komplet” tego, co jest potrzebne do zabawy, więc policz wszystko i przygotuj tyle, żeby było dla każdego i jeszcze coś w zapasie na wszelki wypadek.

Przykład: 16 grubych, krótkich, lekkich pędzelków; 16 palet z 4 farbami w kolorach: zielony, żółty, niebieski, czerwony; wyposażenie jadalni - 4 stoliki i 16 krzeseł; plansza z ilustracją wiosennej kolorowej łąki lub widok za oknem na teren rekreacyjny wokół budynku - jeśli jest; 16 kubków na wodę do płukania pędzelków, pojemnik na brudną wodę.

12. Ile i jakich materiałów potrzebujesz do przeprowadzenia zabawy? (materiały do realizacji zajęć)

- tu prosta sprawa – tylko do zabaw plastycznych i plastyczno-technicznych będziesz potrzebować materiały, czyli to wszystko, co się zużywa w trakcie działania; i tyle kompletów ile dzieci masz w grupie (np: farby, kredki, papier, plastelina, ciastolina, modelina).

Przykład: będzie potrzebnych: 16 kartek papieru formatu A4; 16 kompletów z 4 farbami w kolorach: zielony, żółty, niebieski, czerwony; woda do czyszczenia pędzelków, ręczniki papierowe do rąk, mokre ścierki jednorazowe do czyszczenia zabrudzeń.

13. Jak będzie przebiegała zabawa? – co i w jakiej kolejności zrobi opiekunka? – co i w jakiej kolejności zrobią dzieci?

- możesz sobie nawet zrobić taką np: tabelkę, bo kolejność czynności ma znaczenie; dzięki temu będziesz mogła z dużym prawdopodobieństwem przewidzieć, co się po czym wydarzy i wyeliminować potencjalne zagrożenia. Pamiętaj, że wszystkiego nie da się przewidzieć, musisz być elastyczna w działaniu i na bieżąco dostosowywać to co masz robić do sytuacji, w jakiej znajdujesz się wraz z dziećmi, bo bezpieczeństwo dzieci w zabawie jest najważniejsze.

Przykład:

Lp.	Czynności opiekunki	Czynności dzieci
1.	Opiekunka zaprasza dzieci do zabawy (np: klaszcze w dłonie i mówi „zapraszam was do stolików, czekają tam na was kolory wiosny”	Dzieci słuchają opiekunki, podchodzą do stolików i zajmują miejsca na krzesłach
2.	Opiekunka opowiada dzieciom o wiosnie i jej kolorach, pokazuje i nazywa kolory pokazywane na ilustracji	Dzieci patrzą na obrazek i słuchają opowiadania opiekunki
3.	Opiekunka zaprasza dzieci do namalowania własnej kolorowej wiosennej łąki	Dzieci malują „łąkę” na swoich kartkach
4.	Opiekunka przemieszcza się między stolikami i zachęca dzieci do używania poszczególnych barw i nazywania kolorów	Dzieci malują farbami i nazywają kolory
5.	Opiekunka prosi dzieci o odłożenie pędzelków (np. do pojemników z wodą lub na ręcznik papierowy leżący na stole) i zakończenie pracy	Dzieci odkładają pędzelki w miejsce wskazane przez opiekunkę i kończą malowanie
6.	Opiekunka podpisuje prace dzieci i odkłada do wyschnięcia - w tym czasie druga opiekunka podchodzi kolejno do stolików z pojemnikiem na brudną wodę i prosi dzieci aby wlały brudną wodę do pojemnika	Dzieci wylewają wodę z kubków do pojemnika wskazanego przez opiekunkę
7.	Opiekunka dziękuje dzieciom za udział w zabawie i zaprasza je do łazienki, aby umyły ręce po malowaniu	Dzieci przechodzą kolejno do łazienki i pod nadzorem opiekunki myją ręce

14. Po czym poznasz, że cele opisane w pkt 2 i 3 zostały osiągnięte?

musu nie ma, ale dobrze jest wiedzieć, czy Twoja praca ma sens i czy osiągasz przewidywane efekty czyli zakładane cele pracy z dziećmi, więc opisz działania dzieci, po których rozpoznasz, że cele zajęć zostały osiągnięte.

Przykład: uznaję, że cele zajęć zostały osiągnięte jeżeli dzieci powtórzą nazwy kolorów użytych w zabawie i namalują wiosenną łąkę tak jak potrafią używając podanych pędzelków i farbek.

I JUŻ KONSPEKT / PLAN ZABAWY JEST :)

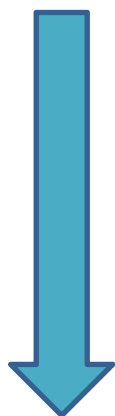

Po co komu konspekt / plan zajęć / zabawy - poza tym, że pisanie planu to konieczność wynikająca z przepisów prawa ??

Konspekt zabawy:

- ułatwi nam przewidywanie czasu potrzebnego na jej przeprowadzenie
- pozwoli na przemyślenie, czy zaplanowana zabawa jest odpowiednia do grupy dzieci, dla której ją planujemy
- pomoże uporządkować czas potrzebny na zabawę z dziećmi
- wyeliminuje chaos i zagrożenia
- pomoże także przewidzieć koszty, które trzeba by ponieść, aby wszystko przygotować
- pomoże sprawdzić, czy dysponujemy odpowiednimi środkami rzeczowymi do przeprowadzenia zajęć
- pozwoli na pozbycie się stresu związanego z tym, że nie ma pomysłu na zabawę i trudno zapanować nad grupą
- da dzieciom szansę na uporządkowane działania - rutynę, którą one lubią - a opiekunkom na wyeliminowanie, albo choćby na ograniczenie działań dzieci, których opiekunki u nich nie chcą

Zestaw słów / fraz przydatnych do budowania celów pracy z dziećmi i zapisania ich w planie:

- wdrażanie do... (kogo do czego, w jakim obszarze, sferze rozwojowej)
- rozbudzanie (czego u kogo, w jakim obszarze, zakresie, sferze rozwojowej)
- uczenie (czego u kogo, w jakim obszarze, zakresie, sferze rozwojowej)
- rozwijanie (czego u kogo, w jakim obszarze, zakresie, sferze rozwojowej)
- doskonalenie (czego u kogo, w jakim obszarze, zakresie, sferze rozwojowej)
- stymulowanie (czego u kogo, w jakim obszarze, zakresie, sferze rozwojowej)
- ćwiczenie (czego u kogo, w jakim obszarze, zakresie, sferze rozwojowej)
- osłuchanie /osłuchiwanie dzieci z czym?
- zapewnienie (komu i czego przez kogo?)

Wybrane słowa powinny być charakterystyczne do opracowywania konspektu czy scenariusza zajęć z dziećmi w określonej grupie wiekowej. Warto wiedzieć, że nie można doskonalić ani stymulować czegoś, co wcześniej nie wystąpiło, do czego wcześniej nie wdrażaliśmy dzieci, czy czego nie uczyliśmy dzieci ani u nich nie rozwijaliśmy.

Inne bardziej obszerne wskazówki i odpowiedzi oraz propozycje gotowych konspektów / planów zabaw znajdziecie w e-booku „Jak zaprojektować zabawę dla dzieci w wieku żłobkowym i napisać konspekt”, który jest dostępny na stronie izarszkolenia.pl w zakładce „sklep”. Warto zajrzeć.

Scenariusz dnia

Kolejny często opracowywany dokument planistyczny przez opiekuni to scenariusz dnia. To taki bardziej rozbudowany konspekt zajęć, w którym opisane są wszystkie zabawy przewidziane do zrealizowania w danym dniu powiązane np.: tematem dnia.

Fajnie jest mieć taki plan, bo masz uporządkowany dzień, poukładane zajęcia i nie męczy cię chaos ani bezsensowna gonitwa za niczem.

Zyskujesz spokój dzieci - kiedy łatwo im przewidzieć, co je czeka - czują się bezpieczne, a to sprawia, że są spokojne i elastycznie przechodzą od jednego działania do drugiego.

Naprawdę warto planować.

Propozycja do wykorzystania:

SCHEMAT OPRACOWANIA SCENARIUSZA ZAJĘĆ Z DZIEĆMI PLANOWANYCH NA DANY DZIEŃ

I. DATA REALIZACJI SCENARIUSZA:

Tu wpisujemy datę, na kiedy przewidujemy realizację zajęć.

II. TEMAT ZAJĘĆ (TEMAT DNIA):

Tu wpisujemy nazwę zajęć lub skrótową informację dotyczącą tego, co będziemy z dziećmi robić w ciągu dnia. Tematem zajęć może być tytuł lub nazwa zabawy.

III. CEL GŁÓWNY (CELE GŁÓWNE) ZAJĘĆ:

Tu wpisujemy informację o tym, co chcemy, aby dziecko osiągnęło poprzez udział w zabawach zaplanowanych na dany dzień; cele zazwyczaj wynikają ze wskaźników rozwojowych dla danej sfery rozwoju dziecka i jego wieku oraz rodzaju zabawy, np. stymulowanie rozwoju ruchowego dziecka.

IV. CELE SZCZEGÓŁOWE ZABAW:

Tu wpisujemy to, co jest celem operacyjnym możliwym do osiągnięcia przez dziecko bezpośrednio w wyniku każdej planowanej zabawy, np. nauczenie się przez dzieci nowego sposobu poruszania się albo pokonywania przeszkód w terenie. Dodajemy tyle odnośników z celami, ile zabaw planujemy. *Warto pamiętać o tym, żeby tych celów było najwyżej po jednym do każdej zabawy - jak zaplanujemy zbyt dużo to się zaplącemy w cele i starcimy rzeczywisty sens zajęć - zabaw z dziećmi.*

V. ODBIORCA:

Tu wpisujemy informację o tym, dla jak licznej grupy i dzieci w jakim wieku będzie prowadzona każda zabawa.

VI. REALIZATOR (REALIZATORZY):

Tu wpisujemy informację o tym, kto będzie prowadził każdą zabawę i z czyją pomocą.

VII. MIEJSCE REALIZACJI:

Tu wpisujemy informację o tym, gdzie, w jakim miejscu będzie prowadzona każda zabawa.

VIII. FORMY ZABAW:

Tu wpisujemy informację o tym, w jakiej formie organizacyjnej zostanie przeprowadzona każda zabawa, np. grupowa, indywidualna, zespołowa.

IX. CZAS TRWANIA ZABAW:

Tu wpisujemy informację o tym, jak długo potrwa każda zabawa, albo łączny czas przewidywany na wszystkie zaplanowane zabawy. Należy pamiętać, że czas trwania każdej zabawy musi być dostosowany do wieku dzieci uczestniczących w zabawie i rodzaju zabawy – im starsze dzieci, tym zabawa może być dłuższa; im bardziej urozmaicona zabawa, tym może być dłuższa.

X. PRZEWIDYWANE ZABAWY (tytuł):

Tu wpisujemy albo konkretny tytuł każdej zabawy, jeśli zabawa go ma, albo sami wymyślamy nazwy.

XI. RODZAJE ZABAW:

Tu wpisujemy informację o tym, jakie rodzaje zabaw planujemy; tyle rodzajów, ile zabaw (np. ruchowa, konstrukcyjna, manipulacyjna, muzyczna, plastyczna, edukacyjna itp.).

XII. ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

Tu wypisujemy wszystko to, co będzie potrzebne do przygotowania i przeprowadzenia każdej zabawy i co nie jest zużywalne.

XIII. NIEZBĘDNE MATERIAŁY:

Tu wypisujemy wszystko to, co jest potrzebne do przygotowania i przeprowadzenia każdej zabawy i zostanie zużyte w toku działań.

UWAGA dla miłośników porządku tabelarycznego :-)

Powyższą część scenariusza możemy także opracować w tabeli.

Poniższą część scenariusza dnia opracowujemy dla każdej zabawy oddzielnie. Robimy to tak, jak w konspekcie (opis wyżej).

XIV. PLAN PRZEBIEGU ZAJĘĆ:

Tu opisujemy czynności niezbędne do wykonania w celu rozpoczęcia, przeprowadzenia i zakończenia każdej zabawy; należy w przybliżeniu określić czas trwania niektórych czynności lub podać inne wskaźniki liczbowe.

XV. LITERATURA:

Tu wpisujemy tytuł i autora pozycji książkowej, która była wykorzystana - jeśli była wykorzystana do opracowania zajęć (może być więcej niż jedna pozycja).

Po co komu scenariusz dnia?

Scenariusz dnia:

- ☞ ułatwi Wam obliczenie czasu potrzebnego na przeprowadzenie zabaw przewidywanych na cały dzień i pozwoli na przemyślenie, czy zaplanowane zabawy są odpowiednie dla grupy dzieci, dla której je planujecie
- ☞ pomoże Wam także przewidzieć koszty, które trzeba by ponieść, aby wszystko przygotować
- ☞ pomoże sprawdzić, czy dysponujecie odpowiednimi środkami rzeczowymi do przeprowadzenia wszystkich zabaw, szczególnie wtedy, kiedy planujecie dzień otwarty czy imprezę z gośćmi
- ☞ umożliwi także przydzielenie zadań do wykonania poszczególnym osobom pracującym w grupie odpowiednio do umiejętności opiekunek pracujących w zespole opiekuńczym - współpracując w zespole unikacie przeciążenia nadmiarem obowiązków w ciągu dnia, rozkładacie pracę równomiernie między siebie.

Scenariusz dnia jest bardzo przydatny zwłaszcza wówczas, kiedy planujecie podporządkowanie wszystkich przewidywanych działań wspólnym celom, a kolejne zabawy będą przeprowadzały różne opiekunki pracujące tego dnia z grupą dzieci w placówce.

Dla dziennego opiekuna dziecka planowanie pracy ma także bardzo duże znaczenie, ponieważ pozwala mu na uniknięcie chaosu w pracy z dziećmi i odpowiednie przygotowanie przestrzeni domu/mieszkania do potrzeb pracy z dziećmi oraz włączenie rodziców do współpracy – zwłaszcza wówczas, kiedy planuje działania otwarte.

Czy istnieje potrzeba pisania konspektów / planów zajęć / do każdej pojedynczej zabawy?

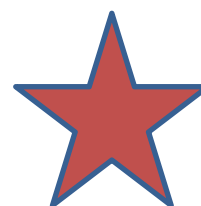
A scenariuszy dnia na każdy dzień?

Oczywiście, że nie. Po co??

Ale warto pamiętać o tym, że DOKUMENT MA MOC -:-)

Konspekt / plan zabawy jest np.:

- uszczegółowieniem OWE
- zapisem aktywności wykonywanych przez dzieci
- dokumentowaniem przebiegu procesu rozwoju dzieci
- dowodem umiejętności planowania pracy z dziećmi przez opiekunki (może być wykorzystany przy dokonywaniu oceny pracy pracownika)

Podsumowanie

- ❖ Od dnia 01 stycznia 2026 roku istnieje obowiązek prawny opracowywania okresowych planów pracy z dziećmi w placówce na piśmie - należy przy tym spełniać warunki określone w standardach opieki, choć nadal nie ma jakiejś ujednoliconej formy graficznej owych planów i w każdej placówce mogą być one opracowywane w różny sposób.
- ❖ Roczne plany pracy placówek zatwierdza organ prowadzący placówkę - w przypadku placówek publicznych lub organ sprawujący nadzór nad placówką - w przypadku placówek niepublicznych - po zaopiniowaniu przez radę rodziców - jeśli rada rodziców została w placówce powołana.
- Planowanie pracy placówki i opiekunów z dziećmi w placówce ma istotne znaczenie dla wywiązywania się z ustawowego obowiązku dostosowywania zajęć prowadzonych z dziećmi do ich możliwości wynikających z wieku i poziomu rozwoju psychoruchowego oraz do zapewniania im bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w warunkach zbliżonych do domowych.

- W pracy opiekuna w żłobku / klubie dziecięcym istotne znaczenie ma opracowywanie okresowych długoterminowych planów pracy z dziećmi, konstruowanych na dość wysokim poziomie ogólności i szczegółowych - krótkoterminowych.
- Każda placówka ma pod tym względem inne preferencje i inny sposób opracowywania takich planów.
- Są i takie placówki, w których pozostawia się opiekunkom dużą swobodę w zakresie sposobu i formy planowania pracy z dziećmi - ale jakiś plan musi być.
- Niemniej jednak jest to istotny element dokumentowania przebiegu rozwoju dziecka w codziennych sytuacjach oraz element dokumentowania pracy opiekunek, dlatego należy planowaniu poświęcić dużo uwagi.

Przykłady wybranych dokumentów planistycznych:

1. Ramowy plan dnia
2. Roczny Plan Pracy Opiekuńczo-Wychowawczo-Edukacyjnej Placówki (fragment)
3. Miesięczny Plan Pracy z Grupą Żłobkową

RAMOWY PLAN DNIA

dla grupy w Żłobku dzieci w wieku od do

uwzględniający czas pracy żłobka (godziny od ... do ...) i fizjologię funkcjonowania dziecka, czyli taki schemat jak: „przyjęcie dzieci do grupy- toaleta-posilek-toaleta-aktywność-toaleta-posilek-toaleta-aktywność-toaleta-odpoczynek/sen-toaleta-posilek-toaleta-aktywność/oddawanie dzieci rodzicom/opiekunom”

LP.	Czas trwania od ... do.....	Rodzaj – nazwa zajęcia / wykonywanych czynności
1.	6.30 - 7.40	Przyjmowanie dzieci do grup opiekuńczych. Wykonywanie niezbędnych zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych. Prowadzenie zabaw dowolnych pod nadzorem opiekunek
2.	7.40 - 8.00	Przygotowanie dzieci do śniadania - toaleta, mycie rąk i buzi; przewijanie / przebieranie dzieci w miarę potrzeb
3.	8.00 - 8.30	Śniadanie
4.	8.30 - 8.50	Toaleta po śniadaniu - mycie rąk, buzi; przewijanie / przebieranie dzieci w miarę potrzeb
5.	8.50 - 9.50	Aktywność zabawowa dzieci
6.	9.50 - 10.00	Toaleta - mycie rąk; przewijanie / przebieranie dzieci w miarę potrzeb
7.	10.00 - 10.15	Przekąska - drobny posiłek
8.	10.15 - 10.30	Toaleta - mycie rąk; przewijanie / przebieranie dzieci w miarę potrzeb
9.	10.30 - 11.20	Aktywność zabawowa dzieci
10.	11.20 - 11.45	Przygotowanie dzieci do obiadu - toaleta - mycie rąk; przewijanie / przebieranie dzieci w miarę potrzeb
11.	11.45 - 12.15	Obiad
12.	12.15 - 12.45	Toaleta po obiedzie - mycie rąk, buzi; przewijanie / przebieranie dzieci w miarę potrzeb
13.	12.45 - 14.30	Czas na sen / wypoczynek dzieci
14.	14.30 - 14.50	Budzenie dzieci - Toaleta - mycie rąk/buzi; przewijanie / przebieranie dzieci w miarę potrzeb
15.	14.50 - 15.10	Przekąska - drobny posiłek
16.	15.10 - 15.30	Toaleta - mycie rąk; przewijanie / przebieranie dzieci w miarę potrzeb
17.	15.30 - 16.30	Oddawanie dzieci rodzicom

To tylko przykład ramowego planu dnia dostosowany do placówki czynnej 10 godzin w godzinach od 6.30 do 16.30 i dzieci w przedziale wiekowym od 18 do 24 miesiąca życia - ważne jest, aby każda placówka ułożyła taki plan uwzględniając rozpoznane potrzeby swoich dzieci podopiecznych i ich środowiska lokalnego.

Zwracam uwagę na sformułowanie „aktywność zabawowa dzieci” - trudno w ramowym planie dnia przewidzieć, co dokładnie będą dzieci robiły każdego dnia - to jest to miejsce, które wymaga doprecyzowania działań w postaci konspektu - planu zabawy - co najmniej jednej lub dwóch zorganizowanych w ciągu dnia. A jeśli aura sprzyja - zabaw na świeżym powietrzu, do których też można napisać plan.

ROCZNY PLAN PRACY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZO-EDUKACYJNEJ

ŻŁOBKA / KLUBU DZIECIĘCEGO

.....

W

NA OKRES OD DO

I. Skrócona informacja o placówce:

1. Adres placówki:
2. Liczba miejsc przygotowanych dla dzieci:
3. Liczba personelu:
4. Krótki opis zasobów materialnych placówki - czym ona dysponuje do sprawowania opieki nad dziećmi

II. CELE.

1. Zapewnianie bezpieczeństwa i należytej pielęgnacji oraz opieki nad dziećmi w czasie przebywania ich w placówce.
2. Stwarzanie bezpiecznych warunków wykonywania czynności pielęgnacyjnych oraz zabaw dzieci.
3. Rozwijanie sfery motorycznej dzieci.
4. Wdrażanie dzieci do nawyków higienicznych i samoobsługi.
5. Stymulowanie rozwoju dzieci w zakresie mowy i myślenia.
6. Kształtowanie u dzieci umiejętności społecznych, wyrażania uczuć i emocji.

III. ZADANIA – TERMINY – SPOSOBY REALIZACJI – OSOBY ODPOWIEDZIALNE

MIESIĄC	ZADANIA DO REALIZACJI	TERMINY	SPOSOBY REALIZACJI	REALIZATORZY/ OSOBY ODPOWIEDZIALNE	UWAGI
WRZESIEŃ	1. Przeprowadzenie dzieci, opiekunów i rodziców przez proces adaptacji do warunków pobytu w placówce	Od 01.09 do 15.09.	- zorganizowanie zebrania organizacyjnego z rodzicami dzieci - przyjmowanie do placówki dzieci wraz z rodzicami zgodnie z ramowym planem dnia - rozpoznawanie możliwości, potrzeb i problemów dzieci metodą obserwacji bezpośredniej - nawiązywanie i budowanie relacji społecznych i emocjonalnych z dziećmi i rodzicami - pokazanie dzieciom i rodzicom miejsc pobytu dzieci	Kierownictwo placówki Opiekunki dziecięce pracujące w grupie adaptacyjnej osoby zarządzające	
	2. Nawiązywanie i rozwijanie różnych form współpracy z rodzicami	Od 01.09 do 30.09.	- prezentowanie wyposażenia placówki - prowadzenie z dziećmi zabaw dowolnych pod nadzorem umożliwiających im eksplorowanie otoczenia - wykonywanie zabiegów pielęgnacyjno-higienicznych i opiekuńczych wobec dzieci zgodnie z ramowym planem dnia i potrzebami dzieci w skróconym czasie pobytu dzieci w placówce - powołanie do działania Rady Rodziców		
	3. Opiekowanie się dziećmi polegające na dbaniu o ich higienę osobistą, zachowaniu odpowiednich pór zabawy, spożywania posiłków i odpoczynku, zapewnieniu higienicznych i bezpiecznych	Od 01.09 do 30.09.	- wykonywanie zabiegów pielęgnacyjno-higienicznych zgodnie z rytmem funkcjonowania fizjologicznego organizmów dzieci i ich potrzebami oraz zgodnie z ramowym planem dnia w danej grupie opiekuńczej, z użyciem odpowiednich środków higieny - wykonywanie zabiegów opiekuńczych zgodnie z rytmem funkcjonowania fizjologicznego organizmów dzieci i ich potrzebami oraz zgodnie z ramowym planem dnia w danej grupie opiekuńczej - przeprowadzanie każdego dnia bieżącej kontroli stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia sal pobytu dzieci i	Opiekunki dziecięce pracujące w każdej grupie opiekuńczej	

	warunków spożywania posiłków i odpoczynku.		eliminowanie z ich otoczenia rzeczy uszkodzonych - codzienne sprawdzanie stanu dostarczanych dzieciom posiłków i napojów		
4.	Przeprowadzenie każdego dnia co najmniej jednej zabawy rozwijającej sferę motoryczną dzieci	Od 01.09 do 30.09.	- planowanie i realizowanie w ciągu dnia pobytu dzieci w placówce zabaw: * ruchowych rozwijających sprawność kończyn górnych i dolnych oraz gibkość całego ciała dziecka – także z wykorzystaniem urządzeń na terenie rekreacyjnym placówki * ruchowych usprawniających funkcjonowanie mięśni twarzy i języka – usprawnianie aparatu artykulacyjnego mowy	Opiekunki dziecięce pracujące w każdej grupie opiekuńczej	
5.	Zorganizowanie i prowadzenie każdego dnia różnorodnych zabaw równoległych stymulujących rozwój dzieci w zakresie kontaktów społecznych, nawyków higienicznych, mowy i myślenia, wyrażania uczuć i emocji.	Od 01.09 do 30.09.	- planowanie i realizowanie w ciągu dnia pobytu dzieci w placówce zabaw: * muzyczno-ruchowych - rozwijanie sprawności całego ciała dzieci, wspomaganie ćwiczenia ruchów potrzebnych do mycia rąk i twarzy oraz spożywania posiłków * muzycznych i opartych na słowie – usprawnianie percepcji słuchowej, uczenie brzmienia dźwięków i słów, rozwijanie mowy dzieci, pokazywanie i nazywanie uczuć i emocji * plastycznych / plastyczno-technicznych – doskonalenie sprawności manualnej dzieci i koordynacji wzrokowo-ruchowej * konstrukcyjnych - usprawnianie funkcjonowania percepcji wzrokowej i wzmacnianie sprawności manualnej, rozwijanie wyobraźni twórczej dzieci * manipulacyjnych – wdrażanie dzieci do posługiwania się różnego rodzaju przedmiotami, doskonalenie percepcji czuciowej dzieci	Opiekunki dziecięce pracujące w każdej grupie opiekuńczej	
6.	Uczenie dzieci obserwowania najbliższego otoczenia i rozpoznawania obiektu i otoczenia placówki				

Jak widać układ pionowy tabeli jest mało komfortowy dla oczu czytelnika i niezbyt estetyczny - taki plan z kilkoma kolumnami warto ułożyć w poziomie - uzyskamy przejrzystość układu graficznego i odpowiednią przestrzeń do wszystkich zapisów.

Miesięczny plan pracy z grupą opiekuńczą - fragment, autorski pomysł, skrócone opracowanie

MIESIĘCZNY PLAN PRACY OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZO - EDUKACYJNEJ DLA GRUPY W ŻŁOBKU / KLUBIE DZIECIĘCYM NA OKRES OD DO

I. CELE.

1. Zapewnianie bezpieczeństwa i należytej pielęgnacji oraz opieki nad dziećmi w czasie przebywania ich w żłobku.
2. Stwarzanie bezpiecznych warunków wykonywania czynności pielęgnacyjnych oraz zabaw dzieci.
3. Rozwijanie sfery motorycznej dzieci.
4. Wdrażanie dzieci do nawyków higienicznych i samoobsługi.
5. Stymulowanie rozwoju dzieci w zakresie mowy i myślenia.
6. Kształtowanie u dzieci umiejętności wyrażania uczuć i emocji.

1

II. ZADANIA – dopisz cele szczegółowe do zadań, nazwy zabaw, środki realizacji i materiały potrzebne do ich zrealizowania

TYDZIEŃ MIESIĄCA	ZADANIA DO REALIZACJI I CELE SZCZEGÓŁOWE	RODZAJE ZABAW	TYTUŁY ZBAW	ŚRODKI REALIZACJI	NIEZBĘDNE MATERIAŁY	REALIZA- TORZY	UWAGI
TYDZIEŃ 1	1. Opiekowanie się dziećmi polegające na dbaniu o ich higienę osobistą, zachowaniu odpowiednich pór spożywania posiłków i odpoczynku, zapewnieniu higienicznych i bezpiecznych warunków spożywania posiłków i odpoczynku.	Muzyczno-ruchowa Manipulacyjna Oparta na słowie					
	2. Przeprowadzenie każdego dnia co najmniej jednej zabawy rozwijającej sferę motoryczną dzieci.	Ruchowa Słowno-ruchowa Muzyczna					
	3. Pokazanie dzieciom zwyczajów i dekoracji związanych ze świętami / świętem	Muzyczno-ruchowa Plastyczna					
	4. Zorganizowanie i przeprowadzenie każdego dnia zabaw równoległych o różnorodnym charakterze, stymulujących rozwój dzieci w zakresie nawyków higienicznych, mowy i myślenia, wyrażania uczuć i emocji.	Konstrukcyjna Edukacyjna					
	5. Uczenie dzieci obserwowania najbliższego otoczenia i rozpoznawania cech charakterystycznych wiosny jako pory roku.	Ruchowa Oparta na słowie					

2

TYDZIEŃ 2	1. Realizowanie zadań pielęgnacyjnych wobec dzieci polegających na: a) przebieraniu dzieci, zmianie pampersów, zmianie zabrudzonej odzieży w razie konieczności, myciu okolic intymnych w razie konieczności, stosowaniu odpowiednich środków higienicznych, kremów, oliwek, balsamów dla dzieci b) zapobieganiu powstawaniu oparzeń i podrażnień skóry.	Edukacyjna,					
		Muzyczno-ruchowa					
		Manipulacyjna					
		Sensoryczna					
	2. Realizowanie zadań opiekuńczych wobec dzieci polegających na: c) utrzymaniu należytej higieny osobistej dzieci (mycie rąk przed posiłkami, po zabawach, mycie twarzy,) d) dotrzymywaniu właściwych pór spożywania posiłków przez dzieci e) zapewnieniu bezpiecznych i higienicznych warunków spożycia posiłków przez dzieci	Ruchowa					
		Manipulacyjna					
		Plastyczna					
		Muzyczna					
	3. Realizowanie zadań wychowawczych wobec dzieci polegających na: a) przeprowadzaniu co najmniej jednej dziennie zabawy rozwijającej sferę motoryczną i manualną u dzieci b) realizowaniu zajęć o charakterze wychowawczo-edukacyjnym rozwijających mowę i myślenie u dzieci c) organizowaniu w bezpieczny sposób zabaw indywidualnych, grupowych i równoległych rozwijających umiejętności dzieci w zakresie nawiązywania kontaktów społecznych, wyrażania uczuć i emocji d) wdrażanie dzieci do nawyków higienicznych i samoobsługi.	Konstrukcyjna					
		Ruchowa grupowa					
		Ruchowa indywidualna					
		Literacka (oparta na słowie)					
		Plastyczna					
		Ruchowa					

3

TYDZIEŃ 3	1. Sprawowanie opieki nad dziećmi polegające na dbaniu o ich higienę osobistą, zachowaniu odpowiednich pór spożywania posiłków i odpoczynku, zapewnieniu higienicznych i bezpiecznych warunków spożycia posiłków, odpoczynku i uczestniczeniu w zabawach.	Edukacyjna,					
		Muzyczno-ruchowa					
		Manipulacyjna					
		Ruchowa					
	2. Przeprowadzenie każdego dnia co najmniej jednej zabawy rozwijającej sferę motoryczną dzieci.	Sensoryczna					
		Konstrukcyjna					
		Muzyczna					
		Muzyczno-ruchowa					
	3. Zorganizowanie i przeprowadzenie każdego dnia zabaw równoległych o różnorodnym charakterze, stymulujących rozwój dzieci w zakresie mowy i myślenia.	Słowno-ruchowa					
		Manipulacyjna					
	4. Uczenie dzieci obserwowania najbliższego otoczenia i rozpoznawania charakterystycznych elementów otoczenia w sali żłobkowej i w otoczeniu budynku	Edukacyjna					
		Ruchowa					
		Oparta na słowie					
		Plastyczna					

4

TYDZIEŃ 4	1. Pielęgnowanie i opiekowanie się dziećmi polegające na: dbaniu o należyty stan zdrowia i higieny skóry dziecka, zachowaniu odpowiednich pór odpoczynku i spożywania posiłków, zapewnieniu higienicznych i bezpiecznych warunków spożywania posiłków, wypoczynku i uczestniczenia w zajęciach.	Muzyczno-ruchowa					
		Manipulacyjna					
	2. Przeprowadzenie każdego dnia co najmniej jednej zabawy rozwijającej sferę motoryczną dzieci.	Ruchowa					
		Literacka					
		Muzyczna					
	3. Obserwowanie z dziećmi zjawisk przyrody sygnalizujących nadejście wiosny.	Muzyczno-ruchowa					
		Plastyczna					
		Edukacyjna					
	4. Zorganizowanie i przeprowadzenie każdego dnia zabaw równoległych i indywidualnych o różnorodnym charakterze, stymulujących rozwój dzieci w zakresie wdrażania do nawyków higienicznych, rozwoju mowy i myślenia, nawiązywania kontaktów społecznych, wyrażania uczuć i emocji.	Muzyczno-ruchowa					
		Literacka					
		Manipulacyjna					
		Konstrukcyjna					
	5. Uczenie dzieci obserwowania najbliższego otoczenia i rozpoznawania elementów najbliższego otoczenia złołka	Ruchowa					
		Muzyczna					
		Plastyczna					

5

Powyżej wkleiłam zdjęcia jednego prawdziwych miesięcznych planów pracy z grupą - wersja przed uzupełnieniem szczegółami.

Tak rozpisany plan miesięczny pozwoli na zminimalizowanie pisania planów pojedynczych zabaw, bo w odpowiednie kolumny tabeli wystarczy wpisać informacje dotyczące poszczególnych zabaw - i mamy kompletny plan.

Niebezpieczeństwo jest takie, że taka wersja miesięcznego planu będzie zbyt obszerna, trudna do przeczytania i „ciężkostrawna” np. dla rodziców - dla których plan powinien być informacją prostą do przekazania choćby w formie wydruku zamieszczonego na tablicy ogłoszeń.

Oczywiście wybór formy graficznej i zapisu planu zawsze należy do tego, kto plan opracowuje - ale warto mieć na uwadze także to - komu i do czego plan ma służyć -:-)

Podane powyżej przykłady są tylko poglądową ilustracją do wszystkich wskazówek zawartych w tym poradniku. Każda osoba i każdy zespół tworzący jakikolwiek plan ma prawo wymyśleć jego własną wersję - POWODZENIA W DZIAŁANIU -:-)

KILKA PYTAŃ I ODPOWIEDZI

 niektóre z pytań otrzymałam w czasie prowadzonych szkoleń - inne w mailach i wiadomościach z prośbą o wyjaśnienie - uznałam, że ten materiał szkoleniowy to dobre miejsce, by na nie odpowiedzieć.

1. Czy wszystkie działania opiekunek / opiekunów z dziećmi w żłobku / klubie dziecięcym / u dziennego opiekuna dziecka muszą być ściśle i dokładnie zaplanowane?

 Z pewnością nie wszystkie i nie muszą, bo nie chodzi o to, żeby się zakopać w planach, ale o to, aby te zabawy, które mają być zorganizowane i poprowadzone przez opiekunki z ukierunkowaniem na określony cel - były odpowiednio dobrane do wieku dzieci, ich poziomu rozwoju psychoruchowego i możliwości percepcyjnych. A czy zabawa spełnia te warunki - widać dopiero w dokumencie, który ją opisuje. O korzyściach płynących z planowania zabaw/zajęć z dziećmi pisałam na początku tego rozdziału.

 Osobiście jestem zadania, że im więcej kontrolowanej swobody i ruchu ukierunkowanego w działaniach dziecięcych - tym bogatszy staje się ich świat doświadczeń.

 Kieruj aktywnością dzieci, daj im i sobie czas na improwizację, ale unikaj chosu spowodowanego brakiem strategii działania - taka moja belferska drobna porada.

 Poza tym każdy zespół dzieci jest inny i potrzebuje innego sposobu zarządzania jego czasem i działaniem - obserwuj i dostosowuj swój sposób działania do potrzeb grupy.

2. Co się stanie, jeśli jakieś zaplanowane działanie nie zostanie wykonane?

 Nic. Plan jest po to, żeby było na czym się oprzeć i na tym polega jego elastyczność, że nie wszystko trzeba koniecznie wykonać, zwłaszcza wówczas, kiedy zdarzyły się warunki i okoliczności, których na etapie planowania nie można było przewidzieć.

3. Czy wszystkie opiekunki powinny opracowywać plany pracy z grupą, plany zabaw/zajęć czy scenariusze dnia?

 Tak. Jesteście zespołem i sukces Waszej pracy z dziećmi to synergia (wzajemne uzupełnianie się) działań zespołowych. Od tego także zależy dobra atmosfera pracy w zespole opiekuńczym.

 Dobrze by było tylko tak przydzielić zadania do zaplanowania, żeby każda z osób w zespole mogła zaplanować te działania, w których realizacji najlepiej się czuje - jest najlepsza. Każdy coś takiego ma, co umie lepiej od innych - niech się w tym „wyżywa”.

 Poza tym z dziećmi w danej grupie zwykle pracuje od 2 do kilku opiekunek - zależnie od wieku dzieci i ich liczby w grupie - więc jeśli każda zaplanuje choćby tylko 2 lub 1 zabawę - to macie zabawy zorganizowane na cały tydzień - a pracą ponad siły nikt nie został obciążony.

 Miesięczny plan pracy z grupą najlepiej opracować wspólnie w czasie dyskusji przy kawie, kiedy dzieci śpią i jedna osoba jest na dyżurze przy nich - z tą „kawą” to oczywiście niewinny żarcik - bo wiem, że w każdym zespole opiekuńczym istnieje inna swoista formuła dogadywania się, co do podziału pracy i czasu jej wykonywania - decyzja co do tego zawsze należy do zespołu.

4. Ile planów / planów zabaw powinno być opracowanych w ciągu tygodnia / miesiąca / roku?

 Nie znalazłam w żadnych przepisach odpowiedzi na takie pytanie - z wyjątkiem planu OWE - raz na rok.

 Miesięczny plan pracy z grupą - jak sama nazwa wskazuje - raz na miesiąc - wychodzi tyle planów, ile miesięcy w roku placówka jest czynna dla dzieci

 Jeżeli przyjmijmy zasadę, że conajmniej jedna zabawa z dziećmi w ciągu dnia powinna mieć charakter zorganizowanej i zaplanowanej aktywności dzieci - to wychodzi 5 zabaw w tygodniu - 20 zabaw w miesiącu (przy założeniu, że nie będziemy ich powtarzać - ale przecież możemy, to nawet dobrze robi dzieciom) - 200 zabaw w roku (jeśli placówka pracuje 10 miesięcy, a 220 jeśli pracuje 11 miesięcy w roku.

Ooooo to się narobiło tej papierologii. Gruby segregator się zappełnił.

 Ale tak naprawdę wszystko zależy od wewnętrznych procedur i ustaleń poczynionych w placówce i o tym akurat może jednoosobowo zdecydować szef / szefowa placówki. Choć oczywiście super by było, gdyby szefowa porozumiała się w tej sprawie ze swoim zespołem, a przynajmniej wysłuchała zdania zespołu - bo to opiekunki najlepiej znają swoje dzieci podopieczne i będą widziały co im służy i co je wspiera w rozwoju.

5. W jaki sposób gromadzić i przechowywać dokumenty planistyczne?

 No to jest dopiero zagadka i świetne pytanie.

 Nie wiem.

 Każda placówka powinna sobie wypracować własne sposoby na to. Z mojego zarządczego doświadczenia czerpiąc - mogę odpowiedzieć, że dobrym rozwiązaniem jest tworzenie tego typu dokumentów z wykorzystaniem technik i technologii informatycznych i drukowanie jak najmniejszej ilości dokumentów - tyle, ile to konieczne do np.: jakiejś kontroli czy pokazania komuś w jakiejś sprawie - np.: przy ocenie pracy pracownika.

 Jeśli już ktoś czuje/ma taką potrzebę posiadania wydruku - najlepiej mała czcionka, jak najmniej ozdobników i druk dwustronny. Każdy ma swój segregator i w nim własny porządek - schemat przechowywania dokumentów. Na koniec roku - kontrola i odsiew - wyrzucamy to, co się nie sprawdziło i czego już nie wykorzystamy - przecież pierwowzór do modyfikacji mamy w komputerze, to w razie potrzeby sobie przerobimy nasz pomysł. Tak moja rada.

6. Kto i gdzie powinien przechowywać dokumenty planistyczne w placówce?

 Tu akurat prosta sprawa - wiem to z mojego doświadczenia zarządczego i stąd, że prowadzę firmę -:) Te strategiczne dokumenty dotyczące funkcjonowania całej placówki powinny być gromadzone i przechowywane w archiwum zakładowym. Ustawa o zasobach archiwalnych reguluje w jasny sposób to, które dokumenty jak długo i w jaki sposób powinny być przechowywane i przez kogo.

 Z tych przepisów wynika także to, że w każdym zakładzie pracy, w każdej firmie powinna funkcjonować instrukcja kancelaryjna z załącznikiem w postaci JRWA (jednolitego rzeczowego wykazu akt). I w tej instrukcji powinno być opisane, jakie dokumenty są wytwarzane i gromadzone w danej placówce, a w JRWA - które dokumenty jak długo są przechowywane. Wiem, bo opracowałam i mam.

 Plany krótkoterminowe należą do tzw. dokumentów bieżących, przechowuje się je rok + rok dla kontroli od daty wytworzenia. Potem można je zutylizować, ale należy sporządzić protokół zniszczenia - wszystko jest opisane w ustawie o archiwizacji dokumentów.

**Mała placówka=krótka instrukcja+krótki JRWA=małe archiwum
=mało dokumentów**

 Ważne!!! Każdy dokument wytworzony w placówce jest dowodem jej działania - ale każdy ma inną wagę - i od tej wagi zależy okres i miejsce jego przechowywania.

 W instrukcji kancelaryjnej można też zawrzeć zapis dotyczący tego, kto, jak i gdzie przechowuje plany zabaw czy scenariusze zajęć. Im mniej papierów tym lepiej -:-)

NA ZAKOŃCZENIE

*Jeśli doczytałyście - doczytaliście do końca i czujecie się zawiedzione - zawiedzeni
- to tak, rozumiem to.*

Żadnych „gotowców” tu nie znajdziecie -:-)

BO

Ten PORADNIK o planowaniu - w moim zamyśle - MA BYĆ

- ❖ aktualizacją rozdziału o planowaniu i organizacji pracy opiekuna w placówce zawartego w książce „Być opiekunem dziecka”
- ❖ próbą zebrania w jednym miejscu tego, co w sprawie planowania może się przydać opiekunkom dziecięcym - opiekunom dzieci w różnych placówkach
- ❖ podpowiedzią, co do tego, jaką formułę graficzną mogą mieć różne dokumenty planistyczne tworzone w placówkach opieki nad dziećmi
- ❖ wskazówką co do tego, co i gdzie, i w którym planie można umieścić
- ❖ zachętą do samodzielnego planowania pracy z dziećmi podopiecznymi w oparciu o wiedzę o tym, na jakim etapie rozwoju one są i co można z nimi robić
- ❖ pokazaniem, że opracowywanie planów jest zadaniem możliwym do wykonania dla każdego
- ❖ podkreśleniem, że każda **placówka jest inna**, funkcjonuje w innym otoczeniu, ma pod opieką inne dzieci, pracują w niej inne opiekunki, obowiązują inne procedury i zasady - **i dlatego JEJ PLANY SĄ ZUPEŁNIE INNE NIŻ PLANY INNEJ PLACÓWKI**

Na ile mój zamysł się spełnił - oceńcie same / sami.

Zapraszam do kontaktów asystent.ce@gmail.com